کشانەوەی ئەمریکا لە سوریا...؟ ... هەندرێن شێخ راغب

گۆشەی یەکەم:

یەکێك لە دەرهاویشتە مەترسیدارەکانی کۆتایی شەشی ئەیلول(1974)، دروستکردنی دەخێکی دەرونی بوو لای تاکی کورد، کە هەرکاتێك دەوڵەتێکی بەهێزی جیهانی، یان ئیقلیمی، وازی لە کۆمەك و پشتیوانی کورد هێنا، ئەوا لەروی مەعنەویەوە یەکسەر وا دەزانین دنیا کۆتایی پێدێت و شەوی تاریك دەست پێدەکات. بەداخەوە ئەم دەخە دەرونییە هەتا ئێستاش بە تەخی لە لای ئەمەی کورد ماوە. وەك بڵێی شەشمان پێ نەکرێت، ئەگەر دەوڵەتێك یان هێزێکی جیهانی لە پشتمان نەبێت، هەرچەندە ئەم رەهەندی جیەپەلەتیك و جوگرافی خۆی هەیە، چونکە کوردستان شوێنێکی پڕ لە نەخشە و پلان و زەوی پڕ ململانێیە لەم بارەیەوە، بەڵام ئەمە بابەتی ئێستای ئەمە نیە لەم وتارەدا.
گەلی کورد بەهەموو شێوەیەك دەبێت ئەم دەخە دەرونیە تێك بشکێنێت.

گۆشەی دووەم:

دوو ئەزمونی کشانەوەی ئەمریکا: یەکەم: ساڵی (1991) ئەمریکا کۆتی لە چنگی بەعس دەرهێنا، بەڵام نەهاتە ناو بەغداو پاشکشەی کرد، ئەمەش صەدام حوسێنی مەست کردو هەوای پەلاماردانی کوردو شیعەی گرت، ئەوبوو، کەوەو کرا، ئەمریکا گەڕایەوە لەناو ئەنجومەنی ئاسایش پشتیوانی دروستکردنی هەڵەبجەی سیو شەشی کرد بە کورد لە عێراق، بەم فەرمە گەڕایەوە؟؟.

دووەم: زۆری بەسەر نەچووە، لەم رۆژانە بوو کە باراك ئۆباما گوتی ئەگەر دەربچم بەسەرکی ئەمریکا، تەواوی هێزەکانمان لە عێراق دەکشێنینەوە، ئەوکات دەنگێکی زۆر گەورە دروست بوو کە بەعسیکان دەگەڕێنەوە، ئێران بەتەواوی دەست بەسەر عێراقدا دەگرێت، تورکیا دێت، کورد دەخورێت...ئیدی دنیایەك سیناریۆی دیکە، ئەوبوو ئۆباما هاتو تەواوی سەربازەکانیشی لە عێراق کشاندەوە، بەڵام چی رووبدا؟ داعش هات، عێراق کەوت، بەئێرانیشەوە؟؟ هاواریان کرد بە گەڕانەوەی ئەمریکا، هاتەوە.
بۆیە دەشە بڵێم کشانەوەی تەواوی ئەمریکا لەسوریا، مانای

گەلانەوەیەکی بەهێزیەتی بۆ سوریا.

گۆشەی سێیەم:

تورکیا پێلاماری عەفرینی دا بۆ بیانوی تیرۆرو مەترسی ئاسایشی خۆی، تورکیا ئێستا هێرشە دژکات بۆ داگیرکردنی ڕۆژهەڵاتی فورات و ڕۆژئاوای کوردستان، هەر بۆبیانوی ناسەقامگیری سنورەکانیو داعشو تیرۆر؟؟. بەڵام کاتێك ئەمریکا بۆفڕمی لەسوریا دژکشتەوە، شتێکی گرنگ ڕوو دەدات، ئۆپۆزسیۆنی ناونیشانی شۆڕشگێڕ، لە ناوی شۆڕشی داعش، ئیدی ناونیشانی هەرێ زیندوو(دەستپێکردنی شۆڕشی کوردو تورکیا) یە، بۆیە ئێستا کە ئەمریکا دژکشتەوە مانای وایە داعش مەترسی گەورەی نەماوە، کە تورکیا هێرش بکات، مانای وایە پێلاماری کورد دەدات، پرسیار ئۆپۆزیسیۆنی تورکیا ڕۆژئاوای کوردستان داگیردەکاتو نقمی لێوە نایەو وەك ئێستای عەفرین دەبێت،؟ بۆچونم وایە نەخێر. بۆیەکو یەکێك لە پێشهاتەکان ئۆپۆزیسیۆنی ئەمریکاو چەندین دەوڵەتی دیکە، تورکیا وەك صەدام مەست دەکەن، پێلاماری پێ دەدەن، دوایش هەر خۆیان لەناو ئەنجومەنی ئاسایش بۆیارێك بۆناوی ناوچەی ئارامو پاراستنی کەمایەتیەکانو یان باکوروو ڕۆژهەڵاتی فورات دەردەکەنو سوریاو تورکیاو ڕوسیایش دژخۆنە ناو تەڵەیەکی گەورەوە، وەك ئۆپۆی دوای کشانەوەی ئەمریکا بۆهەی هەڵی سیو شەش بۆ عێراقیان کرد؟. دژشت هەر خۆیان مەیدانەکە بۆ تورکیا چۆڵ بکەن، بۆیەن فڕمووو کورد بکوژێ، کوردستان داگیربکە، وەڕە ناو سوریا..بۆیەم دوایی توند قوڵگی بگرن. مادام ئەزمونی لەمجارە هەیە دژشت قەناعەتێك بەم گۆشەیە بکەین. ئەمە لەبەر خاتری چاوی جوانی کورد نیە، بۆیەکو ئەردۆغانو ستافەکەی قاچیان زۆر لەبۆیەکی خۆیان ڕاکێشاوە.

گۆشەی چوارەم:

ڕوسیا زۆر بۆ دوورخستنەوەی تورکیا لە ئەمریکا ماندوو بووە، چاوپۆشی زۆری لە کردەوەکانی تورکیا کرد، هەموو هەوڵێك دەدات تورکیا ببێتە هاوبەشێکی ستراتیژی بۆ ڕوسیا، هەر بۆ نمونە سیستەمی موشەکی ئێس 300 دژفرۆشتە تورکیا، کە ئەمریکای زۆر هەراسان کردووە. لەهەموو بابەتو سیناریۆو سیاسەتەکانی ناو سوریا، ڕوسەکان دەستی تورکیایان ڕاکێشاوەو کورسی گرنگیان داتەوە تورکەکان، بۆیە کاتێك تورکیا موشەکی پاتریۆت لەئەمریکا دەکڕێت، کاتێك لە ئەمریکا نزیك دەبێتەوە، ڕوسیا ئۆگەر هیچ نەکات، خۆ دەبێت ئۆپۆی چەندین ساڵە لە سوریا بۆی تەنازوول کردووە، لەی وەربگرێتەوە. بۆیە نزیك بوونەوەی ئەمریکاو تورکیا، دژفێت دروست دەکات، ئەمجارە کوردو

روسیا لەیەکتر نزیك ببنەوە، تورکیا ناتوانێت هاوسەنگی ئەمریکاو روسیا بەمجۆرەی ئێستا رابگرێت، روسیا لە تورکیا قبوڵ ناکات تەواوی ڕژهەڵاتی فورات و باکوری سوریا داگیربکاتو هەیمەنەی گۆرەی خۆی دروست بکات، ئەوەی لە عەفرین بۆی کرد، بە خاتری ئەوەبوو لە ئەمریکا دوورکەوتنەوە، بەڵام کاتێك دەچێت موشەکی پاتریۆتی ئەمریکی دەکەوێت، مانای پێچەوانە بونەوەی هاوکێشەکانە، ئەمەش دەرفەتی ئەوە دەداتە کورد لەسوریا بەهێزی روسەکان زیاتر لە تورکیا بوەشێنێتو بارگرێی بکات، بە کەمکەی روسەکان. ئەمەش بارژەوەندی روس دروستی دەکات، نەوەکو چاوی جوانی کورد؟؟.

گۆشەی پێنجەم:

سەرچاوەکانی ناو کۆشکی سپی، ئاماژە بەوە دەکەن، کە تەواوی ڕاوێژکارەکانی کۆشکی سپی، جەن بەرتەن ڕاوێژکاری ئاسایشی ئەمریکا، زارك لە ژەنەڕاڵو ئەفسەرەکان، زارك لە گەنکرەسمانەکان، زۆر دژی ئەم بڕیارەی سارك ترەمپن، ناکۆکی زۆر لەم بارەیەوە هەیە، ئەمەش دەخەکی هەستیار دروست دەکات، کە کورد لەسوریا هەوە بدات، ئەم دەخە هەستیارەی ئەمریکا باش ماموستا بکات، لانی کەم مانەوەی ئەو هێزانەی کە بڕیاربوو ناوچەیەکی ئارام لێنوان تورکو کورد دروست بکەن لەڕۆژئاوای کوردستان. واتە نابێت بڕیاری کۆتایی بدەین، لەسەر خیانەتی ئەمریکا لە بەجێهێشتنی کورد بەتەنیا لەناو گەلەگورگی ناوچەکە، واقیعیە ئاگەر بەوامان بوە بێت، هێزە نودەوڵەتیەکان ڕێگا نادەن قەسابخانەی کورد دروست بێت، چونکە ئاسایشو بارژەوەندی خۆیان وا دەخوازێت، هەر زوو بڕیتانیا ڕەخنەی لەم بڕیارە گرت، ئیسرائیل دژ بوو، ئەوروپیەکان مەترسیان هەیە. یەکێك لە ڕاوێژکارەکانی کۆشکی سپی گوتی: کشانەوەی ئەمریکا لە سوریا لەدانە لە هاوپەیمانێتی عەرەبی-ئەمریکی، عەرەبەکان نایانەوێت ئێرانو تورکیا کۆنگای ناو سوریا بن، چونکە پانتایی جیۆسیاسی خۆی هەیە کە هێشێی ڕاستەوخۆن بە ئەمنی عەرەب. ئەمەش گۆشەیەکی دیکەیە، کە قسە زۆر هەڵدەگرێت.

گۆشەی شەشەم:

کورد کارەکتەرەکی نا دەوڵەتیە، گروپە، دەوڵەت نیە، کیانی فەرمی نیە، وەك نوێنەری ئەمریکا بە کاروباری سوریا وا وەسفی کردین، کە گوتی. مامۆستای ئەمە لەگەڵ ئەم گروپە نا دەوڵەتیانە، تاکتیکیە، هەر کاتێك ئیشمان پێ نەمان، وازیان لێ دەهێنیو دەوڵەتێکی بەهێزی وەکو تورکیا بەمانە ناگەیەنەوە. ئەمە ڕاستە..بەڵام جێگای باوەڕ

نیە بە کورد، لەبەرچی؟ بە نمونە ئەستا جەنگەکانی ناوچەکەو جیهان، یان بەهەم سیاسەت گروپە نا دەوڵەتیەکان دەیکەنو ئەنجامی دەدەن، حوسیەکان لەیەمەن، حزب اللە لە لوبنان، حەشدی شەعبی لە عەراق، بەرەی نوصرەو شام لە سوریا، پەیدەو سوریای دیموکرات لە سوریا، لەهەموشی گرنگتر داعش، داعش گروپەکی نادەوڵەتی بوو کە ئەمریکاو جیهانی هەنایە سەرخەت، بۆیە گروپە نا دەوڵەتیەکان زەر گرنگنو ئەمریکا راست ناکات، گەلی کورد لەسوریا بەمجەرە سیاسەتانە نابەت مەوقیعی گرنگی خەی لە بیر بچەت. بەمجەرە بەت کە ئەمریکا سوریا جبهەەت، تورکیا بەتە ناو خاکی رۆژئاوای کوردستان، هەمان مانای هەیە، چەن؟ چەن سەربازەکانی ئەمریکا بە دەوڵەتی سوریا بیانین، سەربازی تورکیش بیانین، هەر دەبەت لەناو سوریا بەنە دەرەوە.

گەشەی حەوتەم:

راست ناکەین ئەگەر بەین کشانەوەی ئەمریکا لە سوریا، کاریگەری مەعنەویو دەرونی لەسەر کورد نابەت، وەك لە گەشەی یەکەم رونم کردەوە، بەام شتەك هەیە هەز دەبەخشتە من، ئەویش لەدوانی بەرپرسانی رۆژئاوای کوردستانە، کە سانی رابردووش هەمیشە گوتویانە تەنها پشت بە گەلی خەمان دەبەستینو دەزانین روسیاو ئەمریکا تاسەر دەستی ئەمە نین، تەنها گەل سەرچاوەی پشتیوانیە، بەس کەشکە ئەویە ئایا ئەمەی کورد بەرگەی ئەم هەموو چەكو چەو فەکەو سوپاو دەوڵەتە دەگرین، لەلایەك هەشکانی تورکیا، لەلایەك گورگەکەی دیمەشق کە بەردەوام نکەی لە بونی جوگرافیاو کیانی کوردی دەکات لەناو سوریا؟؟ ئیرادەی کورد نابەت تەك بشکەت، دوای کەوی گەورەی کورد، کیانی کوردی لەدایك بوو کە کەس چاوەی نەدەکرد. کەواتە وەك چەن رابردوو نەتواینەو، داهاتوش بەردەوام دەبین.
من دەنیام گەشەی دیکەش لە داهاتوو لەسەر پرسی کورد، لەسوریاو عەراقو تورکیاو ئەران، زەر دەنە ناو باسو خواسەو، جارە ئەمە با سەرەتایەك بەت.

ناسنامەی ئەدەبی ... عەبدولموتەلیب عەبدوللا

ناتوانین هەرگیز لە زمانێك زیاتر بە كار بهێنین.
"دریدا"
ناتوانین هەر تەنها زمانێك بە كار بهێنین.
"عەبد ئەلكەبیر ئەلخەتیبی"

لە ژێر تایتڵی پرسیارکردن لە تاریکی و سەبتایتڵی " لە هیچ دنیایەکەوە ڕەوانە نەکراوم" کتێبی ناسنامەی ئەدەبی (عەبدولموتەلیب عەبدوللا) لە بڵاوکراوەکانی گەڵاری "نما" هەولێر 2018 کەوتە کتێبخانەی کوردییەوە، ناوەڕۆکی ئەو کتێبە پێکهاتووە لەو بڵاوانە: نیگای هونەر، چاوی شێش، نەخشی منداڵی، خەیاڵی کتێب، شێشی نوێ، ئەدەبی بەرگری، پرسیارکردن لە ڕەمان و ڕەمانی کوردی، نیگای من و هەشتاکانی ئەدەبی کوردی، لە خوێندنەوەوە بە خوێندنەوە، من و یەکێتی نوسەران، من و ئازاد سوبحی وەك شاعیر، گەڵاری سەراب سەراب...
لە پێشکییەکی کورتدا پێناسەی ئەو کتێبە بەو جۆرە کراوە:
خوێنەری خشوێست ئەو دەقەی بەردەستتان یادەوەری نییە، چونکە گێڕانەوەی ژیانی کەسی نییە، وەك چەمکی یادەوەری داوای دەکات. ژیاننامە نییە، وەك ئەوەی لەسەر ڕاستبێژی وەستا بێت، بەڵکو زمانێکی دیکەیە بەرانبەر زمان و لۆگۆ زماندا! نەك بەو مانایەی کە کاری چارەسەرکردنی یەکێتی زمان بکات، بەڵکو بەو مانایەی کە زمان دەیەوێت.
بە هەر زمانێك کە (من) دەخێنە نێو ڕستەوە، یان یادی (من) دەکەینەوە، یان زمانی (من) ئاشکرا دەکەین.. ڕاستەوخۆ "من بیر دەکەمەوە"ی دیکارت ئامادەیی هەیە و (من) دەبێتەوە سەنتەری بیرکردنەوە. ئەو دەقە بە نیازە (من)ی دیکارتی و (من)ی گرامەرو (من)ی ئەدەبی بخاتە سەر خودی خۆی، یان سەر ئەمە.. بیرکردنەوەیەك هەیە پەیوایە کەی ئەو (من)انە لە ڕووە (سەسیە- ڕەشنبیری)یەکەی با جیاوازیش بن، هەر هاوشێوەن، چونکە کەی ئەو (من)انە بە هەمان واقیع و دەروون و دیاردەوە بەندن، ئۆگەرچی ڕۆگای زمانیان هەمان ڕۆگاش نەبێت.. بە دیوەکەی دیکەش دریدا لە (ل 44) کتێبی (احادیە الاخر اللغویە) دەڵێت: هەر چەند بە گومان بە دوای چیەتیمان لە نێو زماندا، وەك مەسەلەی گومانەوەی بکەتایی سەیر دەکرێت.

بە کـورتی دەمـەوێ بڵـێم (مـن) لـەو دۆقـدا بـابەت نـیـیە، بـەڵکـو دەکـەوێتـە نـاو ئـازمـوونی زمان و ئـازمـوونی (سـیسـیـف- رۆشنبیری)یـەوە، لـەوێـوە پـێیـوانـدی بـە جـۆرەکـانی (مـن) لـە لـۆگـۆ زمـان و زمـانی ئـەدەبـیـیـەوە دەبـەستـێت.

(1)

یـەکـێك گوتبووی ئـەوەی زەربـەی وەرزەکان پانتـاڵـەکی کاوبـۆی شین و کراسـەکی سـپی و کـاشـکی سـپی لـە پـێ دەکـا، هـەمیشـە کتـوبـڕکـی بـە دەسـتـەوەیـە و خـەیاڵی لـەڕ نـیـیە، ئـەوە موتـەیـبـە؟! دەزانم سـەرم لـە نـاو کتـێبان دەجولـێتـەوە، بـڵـێم وەك (ئـەرستـۆ)ی گـۆرە خـوێـنـدەری دنیا نا، خـەیـاڵـم بـەدوای گرتنی گـەردەلـوولـەوەیـە، بـڵـێم (ریلکـە) نیم! ئـەوە فیگـەری ژیانی رووتی منـە بـە کـەمـەکـێك دەستکاریـیـەوە، مـرۆڤـێك کـە نـەیـتوانی خـۆی بکوژێ، نـەیـتوانی وشـات جـبـهـێـنـێت، مـرۆڤـێك لـە ناخـەوە دژی دامـەزراوەی سیاسی و پـیـرەزی ئـیمانی داخراوو لـەگـەڵ شتـە پـیـرۆزەکانـدا دەتـەوێ...

(2)

نـابـە بـیـر لـە تـەکدانی دنیاو شـەڕش و یاخـیـبـوون بکـەیـنـەوە، بـڵـێم ئـەوەی ئـەمـڕۆ بـە شـەڕشمـان دەگـەیـنـێتـەوە، شتـە بچوکـەکـانـە نـەك حیکـایـەتـە گـەورەکـان، جـیـاوازیـیـە نـەك پـێیـوەسـتبوون...مـرۆڤبوونـە، مـرۆڤبوون زۆتـر بـە شـەڕشمان دەبـەستـێتـەوە، زۆتـر لـە پـرسی چـۆنیـەتـی ئـازادی...مـرۆڤی شـەڕشگـێـر بـەرگری لـە دادپـەروەری دەکات، شـەڕش پـێویستی بـە بـەرگـری نـیـیە؟! نـادادپـەروەری دیـارە، بـڵـێم دادپـەروەری تـەمـومژاویـیـە، وەك چـۆن تـاریکی ئـەو کـاتـە ئـامـادەیـە، کـە رۆنـاکی نـائـامادەیـە! دادپـەروەریش جگـە لـە ونبـوونی نـادادپـەروەری شتـێکی دیکـە نـیـیە! شـەڕش دیـارە وەك ئـەوەی هـەیـە، شـەڕشیش ئـەو کـاتـە بـوونی هـەیـە کـە مـرۆڤبـوون و دواتـر ئـازادی و خـودی دادپـەروەری.. لـە لـەوی مـەرگ نزیکترن، نـەك لـە دەمی ژیان...

(3)

شتـەکـان وەك چـۆن هـەن، ئـەوە نـیـن، یـان مـەرج نـیـیە وابـن.. ژمـارەی دانیشتوانی ئـەمریکا لـە شـەش پـێینت سـەی دنیا تـێپـەڕ ناکات، بـڵـێم ئـەو بانگـەشـەیـەی کـە بـە مافی مـرۆڤ دەیکات هـەموو دنیای لـەخـۆگرتووە، بـیر لـەوە ناکاتـەوە کـە لـە سـەدە پـێنجای سامانی هـەموو دنیا لـە ئـەمریکایـە، بـیر لـەو جیاوازیـیـە گـەورەیـە ناکاتـەوە لـە نـێوان ژمارەی دانیشتوانی دنیا و خـۆی... ئـەو قسـەیـەم لـەوەوە دێت، کـە ناکـۆکی سیاسی هـەموو شتـێکی بـەخـۆوە گـرێ داوەو هـەموو شتـێکی بـە رەمزکردوە. دەزانم هـەموو ناکـۆکیـیـەك بـەرئـەنجامی ناهاوسـەنگی هـەڵـە، ئـەی خـۆگونجانی خـەڵکی مانای چـیـیە؟ خـۆگونجانی خـەڵکی پـێیـوەستبوونـێکی درۆزنانـەیـە! ئـەو قسـەیـەم گشتگـیر و هـەندە ڕەق، بـڵـێم خـەڵکی بـە بـە ئـاگایی بـوون

باوەڕ بە ئایدیالۆژیا دەهێنن، بەر لەوەی بیر لە راستییەکان بکەنەوە.. خۆکەی هەمیشە بە کارەکە هەڵدەستن کە حەزی لێناکەن، چونکە دیانەوێت لە واقیع دوور بکەونەوە، ئەوە ئایدیالۆژیایە! ئایدیالۆژیا مانا بە هەموو شتەک دەبەخشێت بە تیرەر و کۆنەپەرستیش.. ئەوەی خۆکی بە ئاگا ڕەست دەکاتەوە ئایدیالۆژیایە، ئەوەی ماندوویان دەکات ئایدیالۆژیایە، ئەگەرچی ئایدیالۆژیا وەک ئەوەی هەیە، درزنانێش بێت.

(4)

کتێب ئازادی تاک دەچەسپێنێ و دەسەڵات ڕەتدەکاتەوە. یەکەمیان هەر تەنها پەیوەندی بەوەوە نییە کتێب تێنیامان دەکات، بەڵکو پەیوەندی بەوەوە هەیە کە دەرگاو پەنجەرەکانی مێشکمان بەسەر ئەویدیکەدا دەکاتەوە. دووەمیان مەبەست دەسەڵاتی ڕەهایە، بەتام لەگەڵ ئەوەشدا کتێب بەشێوە کراوەکەی وزەیکمان پێدەبەخشێت کە بە مەعریفەی جیاوازەوە بنەدەن، هەمیشە لە نێوان وزەی مەعریفی و تێنیاییدا دیکتاتۆرییەت هەرەس دێنێ! لە پانتایی مەعریفەدا ژیان بە ڕەنگە جیاوازەکانی دەجوڵێتەوە، لە تێنیاییدا دەسەڵات بە کەس دەمێنێتەوە…دنیای کتێب و خەیاڵی خوێندنەوە، دنیای ڕامان و هەڵوەست و بیرکردنەوەیە. هەمیشە ژیان بابەتێکە مرۆڤ بەر لەوەی مامۆستای یەکەم ئەرستۆ دەڵێت بوونەوەرێکی کۆمەڵایەتین، بە تێنیا ناژین، پەیوەندی کۆمەڵایەتی بە یەکمان دەبەستێتەوە نەک بازاڕ، بەڵام گرفتی ئەویدیکەی سیاسیی لەرەوە دەستپێدەکات لە بەیەک بەستنەوەی بازاڕی ئایدیالۆژیا.. گرفتی ئەویدیکەی سیاسیی ئەوەیە دەیەوێت وەک ئەوان بیر بکەیتەوە وەک ئەوان خەیاڵ بکەین و وەک ئەوان هەبژرین.. ئایدیالۆژیستەکان دەیانەوێ کتومت ئەوان بیت، سارتەر لە ئاماژەیکی بێناوبانگی فەلسەفیدا بە ئەویدیکە دەڵێت "ئەو منەی کە من نییە" بەڵکو ئەویدیکەیەک کە هەموو خەسڵەتە جەوهەرییەکانی خودی هەیە، لە بیرکردنەوە ئازادی و ویست…

(6)

(پەشمەرگە 1961)ی (ڕەحیمی قازی) یەکەمین ڕەمانی کوردییە، یان

(مەسەلەی ویژدان 1970)ی ئەحمەد موختار جاف، یان (لە خەوما 1975)ی جەمیل سائیب؟!.. رەمان وەك كردەیەكی هونەری پڕخشانەمز لەسەر بنەمای گۆڕانەوەو رووداوو كاراكتەر، لە نەوان خەیاڵ و حەقیقەتدا خەی دەبینەتەوە و بە شێوەیەكی تا ئەندازەیەك ئاڵۆز دەچنرێت.. ڕەنگە ئەو بە ناو پێناسەیە (ئاڵۆزی ڕەمان) و (ئازادیی ڕەمان) لەوەدا هەڵگرتەوە، كە تاكو ئێستا نەتوانراوە سنورەكانی ڕەمان وەك پێویست دیاری بكرێت!! كەواتە پێشمەرگەی (ڕەحیمی قازی) ئاڵۆزترین ڕەمانی چنراوی كوردییە، یان (لە خەوما)ی جەمیل سائیب چەمكی ئازادی لە ڕەمانی كوردی دەخاتە ڕوو؟! لەسەرەتادا هەموو ئەوانەش زەر گرنگ نیین، گرنگ ئەوەیە لە كوە وەستاوین، من دەڵێم هەتا ئێوەی دەگوترا كورد ڕەمانی نییە، با ڕەمان بنوسین.. لە نوكتەیەك وەستابووین، دەڵێت: كەسەك لە كافێیەكدا داوای قاوەیەكی بە سەرتوو دەكات، دوای نیو سەعات لە چاوەڕوانی، گارسۆنەكە دێتەوە دەڵێت: سەرتووەمان نییە، بەس شیریشمان نییە، بە قاوەیەكی بە شیرت بە دروست نەكەم.

(7)

بزاڤی ڕوانگە بەشەكی زەری ئەدەبی حەفتاكانی كوردی (باشوری كوردستان)ی داگیر كردبوو و بانگەشەی بە كەمەڵە دروشم دەكرد لەوانەش: وتەی نوێ، بیری نوێ، كرداری نوێ، لە ڕووی بیركردنەوە هەنگاوەكی نوێ بوو بەرەو یاخیبوون لە دابونەریت، لە زمانی سروشتامێزی گۆران و هاوەكانی.. ڕوانگە هەرگیز شكۆی نەبوو، ڕوانگە یاخیبوون لە ڕووی ڕەمزگەرایی و زمانی ئەدەبی و هونەرییەوە، بانگەشەی تیۆری هونەر بە هونەرییان دەكرد، هەموو ئەوانەش ڕوویەكی نوێی بە ئەدەبی كوردی بەخشی..

بە بۆای من هەشتاكانی ئەدەبی كوردی ئەوەندە تاریك نەبوو، ئەدەبی هەشتاكان جگە لە پەرەپێدانی چەژی هونەری و زمان و جوانكاری، مەعریفەی ئەدەبی قوڵتر كردەوەو دنیابینییەكی بوونگەرانەی بەرهەم هێنا! دەشێ جوانكاری و زمانی مەعریفی و خودگەرایی وەك سیمایەكی جیاوازی شیعرییەتی هەشتاكان هەڵگرینەوە، دەمەوێ بڵێم بە شێوەیەكی گشتی ئاكامی شیعرییەتی هەشتاكان، دەكەوێتە نێوان چەژو خودگەراییەوە.

(8)

خوێندنەوە فەزایەكی دیكەی جیاواز بە خەمان دروست بكەین.. لە تیۆری (وەرگرتن) لە یەك نەچوونی دەق و خوێنەر وەك یەكەك لە مەرجە بنەڕەتیەكانی (ئاوێتەبوون) قسەی لەدەكرێت! بە ئەو مەسەلەیەش ڕەخنەگری ئەدەبی (وولفگانگ ئایزەر) سوودی لە توێژینەوە كەمەڵایەتی و دەروونییەكانەوە وەرگرتووە بە

نموونە: لە بواری کەمایەتیدا تێکەڵبوونی دوو کەس ئەو کاتە بەشوەیەکی بەهێز رووددات، کە هەر یەك لەوانە بتوانن ناسنامەی کەنی یەکتر لەبیر بکەن، لە نوێوە یەکتر بناسن، چونکە لە کاتی لەبیرکردنی ناسنامە کەنکانیان هەر یەك لەسەر ئەویدیکە لە ڕێگای خوێندنەوەی حەقیقی خەی یان "ناشت" وێنەیەك دروست دەکات، یان تەئویلی تایبەت بەخەی دەبەت و هەر لەسەر بنەمای ئەو وێنەیەی کە لە یەکەم ناسینەوە دروست دەبەت، پەیوەندی نوێ دادەمەزرێنێ، دامەزراندنی پەیوەندی نوێ لەنێوان ئەو دوو کەسە، لەسەر بەش و پەکردنەوەی ئەو بەشایین، جگە لە پشتبەستن بە خوێندنەوەی حەقیقی و تەئویل شتێکی دیکە نییە، هەموو خوێندنەوەو تەئویلێکی نوێی دەقیش ڕەهەندێکی جولاو و نوێ بە تەوانین و بیرکردنەوەی خوێنەر دەبەخشەت! وەك دەزانین هەمیشە تەوانین و بیرکردنەوە لەسەر تەئویلی کەن و پشینە، حاەتە جگیرو پەگیرکە یان کەنکە زێتر دەچسپێنەت، بەو مانایەش هیچ خوێندنەوەو تەئویلکردنێکی نوێ لەسەر ناسنامەی کەن لە دایك نابەت، چونکە خوێندنەوەو تەئویلکردن لە دەرەوەی ئیبداع نییە، بە مانایەکی دیکە خوێندنەوە و تەئویلکردن لەسەر ناسنامەی کەن، زەرجار بە وەهم دگەەت، بەام لەگە هەموو ئەوەشدا خوێندنەوەو تەئویلکردنیش وەك کردەیەکی بەردەوام لە تەگەیشتن، هەرگیز خاوەندارەتی ناکەت، بەکو فەرمکە لە فەرمکانی بوون لە جیهاندا، بەو مانایەش دشە "وەهم"و " تەئویلکردن" دوو فەمی هاوپێوەست بن..

(9)

سوکرات لە دووری شاری زامان پیاسە دکات و لە نێو قساندا خەون بە شارێکی دیکەوە دبینێ! سوکرات لە دەرەوەی شاری زەرداران، لەگە قسان هەنگاو دنێ و خەون بە شارێکی دیکەوە دبینێ! شاری زامان و شاری زەرداران لەو دوو نەخشەیدا یەك واتایان هەیە، بەام دشە زامم شار بەوە ببات و زەردار ئەوە بە کە واز لە دەسەات ناهێنەت؟! لەگە هەموو ئەوانەدا دەزانم لە شەی نەوان کەسکان و هەزو گروپ و دیدە جیاوازکان.. خەونبینین یەتەپیایە، خەونبینین ئەو کاتە واقیعییە کە دادپەروەری بوونی هەیە، راستە دادپەروەری چەمکێکی ئیشکالییە! من چیەکنوس نیم، بەام هەوەمدا زامم لە نادادپەروەری وێنا بکەم و زەردار لە شەدا بنەخشێنم، چونکە لە مەژووی دەسەاتی کوردیدا خەونبینین هەمیشە کورتی دێنێ، نهێنی دەسەاتی کوردی لە ژمار نایەت، بە داخەوە مەژووی دەسەاتی کوردی، مەژووی شەو نادادپەروەرییە، نهێنی دەسەاتی کوردی ئەو نهێنیانەشن کە شەیدان بردیانە ژێر گڵ.

(10)

چەن (لم نیازمە)ی عەباس عەبدوللا یوسف و (دوکتۆر)ی هاشم سەراج و (گەرم نەبوونەوە)ی جەلال بەرزنجی و قەسیدەی (سوتانی رەنگەکان)ی دلشاد عەبدوللا و (لە غوربەتا)ی حەمە عومەر عوسمان و (تەمە سپیەکانی رۆح)ی کەریم دەشتی و (زەردك)ی ئەحمەدی مەلا.. وەك شیعر بە من جیاوازی خەیان هەبوو، ناسینی (ئازاد سوبحی)یش وەك مرۆڤ و وەك شاعیر، نەك هەر تەنها جیاوازی، بەڵکو دەکرانەوە بوو.
(11)
ئەمە کۆمەڵك هاوڕێی نوسەر، لە دوای ئەوەی لە رووی بڵاوکردنەوەی بەرهەمەکانمان دووچاری جەرگبڕ لە نائومێدی بووین، دوای ئەوەی پانتایی میدیای کوردی جگە لە هیچ نەگوتن و بێنرخکردن، فریای گوتن و جیاوازی نەدەکەوت، جگە لە رووکارخوازی و دروشمبازاڕی ئازادی و ئەویدیکە شکاندن و پیاهەڵدانی بە بنەما، کاری بە بیرکردنەوەی جیدی و ڕاڤەکردن و ڕەخنەوە نەبوو.. ئیتر من و دانا سەعید سەفی و ئازاد سوبحی بیرمان لە دەرکردنی گۆڤارێکی ئەدەبی کردەوە، لە چەند بەیەکگەیشتنێکی سێ قۆڵیدا بیرکەی گۆڤاری (سەراب)مان هێنایە ئاراوە، دواتریش بە پێشنیارکردنی نەوزاد ئەحمەد ئەسوەد لە لایەن ئازادەوە، سەراب بووە جێگای بیرکردنەوەو پرۆژەی ئەدەبیمان.

هونەرمەند و چاخی نوێ … برایم فەقێشی

کاتێك وەك هەمیشە ترسێك دەمکووژێ
ئەرخەیانم جەلالی مەلەکشا
دەمگەڕێتەوە، دەمهەنتەوە و دەمکاتە وانە
بەقوتابخانەکانی هەموو دونیا…
مریەم قازی

ترس، کووشتن، گەڕانەوە، بوون بە وانە بە قووتابیان، ڕەگەکانی ژیان و مژووی نەتەوەیەك بە ناوی کورد دەنوێنن، کە شاعیر نێك لەی تێگەیشتووە، بەڵکوو خەی لەو مژوو و چارنووسەدا دیتەتەوە.
چ ترسێك شاعیر دەکوژێ؟ گەر ترس شاعیری کووشت، بە دەبە شاعیرێکی تر بیگەڕێتەوە، بیهەنتەوە، بیکا بە وانەی قوتابخانێ؟ وانەکە

چییە؟ مریەم قازی کە خەی کەسانی بەر لە خەی هەندەتەوە و بەسەرهاتیانی گەلاوەتەوە، خەی لەواندا و وەک ئەوان دووبارە دەبەتەوە و مەژوو دەگەڕێتەوە، مەژووی دووبارەبوونەوە، مەژووی دووبارەبووەکان!

مریەم قازی خەی بەتە ڕاوی، وەک ئەو کەسەی لە زەدی ئەمەوە، گەیشتە سەر چیای هیمالایا ، وەک ئەو کەسەی لە فرەسیکی ڕنوو-وە گەیشتە بەهاری قەڵاتان، لە بەرەو موکریان، چووە سەر تەرەغە، لە شارەکەم سنە، بەرەو ئاویەر هەڵکشا، لە کرانشینی، گەیشتە تیمچە و چەنانی، لە غەزەلنامە، گەیشتە سەرچەفتەی ئەرکەوازی. هەر کام لەو کەسانە شتەکی ونبووی کوردیان لە گەڵ خەیان گیەا، شتەک لە چەشنی ناسنامە، شتەک لە چەشنی بوونی ونبوو!

وردبوونەوە لەخە، قووبوونەوە لە مەژوو، خەدیتنەوە لە ناو مەژوو، کە مەبەست نەبووە، کوردی لە کارەساتدا کوەاندووە و ئەو هەستەی لا دروست کردووین، کە پەویستمان بە قوەتە قوەتی هەستی دەروونی خەمان هەبە! خەیاڵی زەد و نیشتمان، هەستی کوردبوون، ئازاد نەبوون، خاوەنی خە نەبوون، گرەی زیهن و دەروونمان بووە و نەکراوەتەوە. هونەرمەند، نووسەر، شاعیر وەبیرمان دەهێننەوە کە ئەمە ئازاد و سەربەست نیین، زەد ونیشتمانمان دزراو و دەڕاوە و خەمان خەمان چەواشە کردووە. ئەمە هەروەک چۆن پەویستان بە مەلا و خەلیفە و خاخام و کشیش و پیر وشەخ هەبووە بە ئەوەی جەزممان بکەن، هەروا پەویستمان بە کەسان بووە، بە ئەوەی بمانلاوێننەوە، تین و گومان پەبخەشن.

ئەمە پەویستمان بە مریەمی قازی هەبوو بە ئەوەی لە ڕێگای گەچانکەی باپیریەوە، مەژوومان وەبیر بهێنەتەوە، پەویستمان بە هەمن هەبوو بە ئەوەی هەڵمانگرێنەتەوە سەر کەماری کوردستان، پەویستمان بە هەزار بوو بە ئەوەی وەبیرمان بهێنەتەوە کە هەلاکەبەزن بووین، پەویستمان بە حەقشناس بوو بە ئەوەی دونە لە بیر نەکەین، پەویستمان بەشامی بوو بە ئەوەی ئازارکان لە بیر نەکەین، پەویستمان بە غوامەزا ئەرکەوازی بوو بە ئەوەی کوردی چین لە یاد نەکەین. ئەوان سەری سەردارانیان بەرز ڕاگرت، کە نەیار هەڕیدەواسین! ئەوان ڕووحی نەتەوە یان زیندوو ڕاگرت، کە لە دەروونی مرۆقی کورددا، دەکوژرا. ئەو ترسیە، مریەم قازی دەکوژە، بەڵام ئەو دەزانە شاعیرکی دیکە ئەو دەژێنەتەوە و ناهەڵە ڕووحی نەتەوە بمرە!

ئەم پەویستمان بۆ جڵال مەلکشای زیندوو هەیە کە وەبیرمان بهێنێتەوە، کە کاروانچییەکان لاڕێ بوون، ئەوان کە لە شەوڕەنگی پایتەختی کوردستان هەڵیانکوتایە سەری. ئەم پەویستمان بۆ پەشەوی زیندوو هەیە کە وەنەی گڕێی دوژمن و دەم وپلی بەدلەکانی ئەم نیشتمانە بخاتە بەرچاو. ئەم پەویستمان بۆ کەسانێ هەیە، کە قەڵەم بە ناو ڕەخی قرتماغی برینەکان و کەمی پە لە چەک و خوێنی نەتەوەدا بکەن، ئەم پەویستمان بۆ ڕەمانووس، فیلم ساز، دراماتۆرگ، وێنەکێش، بیرمەند، فەیلەسووف هەیە کە لە ناو مەشکماندا پرسیار و دیسان پرسیار و پرسیار ساز بکەن، ئەم بەرەو بیرکردنەوە بەرن. ئەم پەویستمان بۆ بیر و بیرمەند هەیە، کە کەسایەتی بۆ مرۆڤی کورد بگێڕنەوە و نەبنە دەستچێلەی ئاگرتنی کەشک و تەلاری کیانخەرەکانی کورد! ئەم پەویستمان بۆ بەدلە لە هەر چەشنێک نییە.
ئەم پەویستمان بۆ قازی، مەلکشا، پەشەو، نەبەز و کەسانی پاک سرشت و پاک ڕەوشت هەیە. پەویستمان بۆ هونەرمەند، نووسەر، نوخبەی بیرمەند هەیە، کە خەی بێت!

مەژووی ئەم، تەژیی لە بۆ هونەریی و نابیرمەندی و ناهۆشیاریی، تەژیی لە تێگەیشتنی چاخەکانی ناتێگەیشتن، پە لە تێکشکان و کارەساتە، ئەم مەژووە نووسەر و هونەرمەند و شاعیری ناو تێکشکان و کارەساتی پەروەردە کردووە. ئەم خەڵە کە پە لە خەشەویستی زەد و نیشتمان و خولیای ئازادی و ژگاری بوون، نەیانتوانی لە جەغزی قەزا و قەدەر، ئایین، چارنووس دەرباز بن، وەک سیاسییەکان، کە نەیانتوانی نەتەوە و زەد ژگار کەن، ئەوان سەبەری سیاسییەکان و سیاسییەکان سەبەری ئەوان بوون و هەر دوو نوخبەی نەتەوەیەکی گرفتار، گرفتاری دیکتاتەری سەر ئەرد و ئاسمان. ئەوان لە چنگ هیچیان ژگاریان نەبو، نەتەوەکەشیان لە گەڵ خەیان گرفتار هەشتەوە.

چاخی نوێ بۆ هونەرمەند و بیرمەندی کورد، چاخی کیانسازیی، بیرمەندیی و بیرکردنەوەیە، کە جیاوازە لە چاخی هەست و ڕەمانسیسمی ئەدەبی و سیاسی سەدەکانی پەشوو، جیاوازە لە گەڵ پەداهەڵگوتن و لاواندنەوە و پاڵەوانبازیی، جیاوازە لە ئایین و ئایینخوازیی، جیاوازە لە خوداگەرایی و شاخوازیی، جیاوازە لە خونەویستن و خەشکاندن، جیاوازە لە خۆ بەکەمزانی و ملکەچی، جیاوازە لە کووسانەوە لە بارگای خودا، بارگای شێخ، سوڵتان، بەگ و بەگخوازیی. چاخی نوێ لە جیلی نوێی نیشتمان مندا بەدی دەکرێ.

ئەوان خەیان لە خەناسین و خەناسینەوە و خەدەرخستنی گەورەترین نەتەوەی بە کیانی سەر گەی زەویی دەبینەوە، کە هەشتا هەگەکانی کەنی چاخی پەشووی لە جەستە و بیر و هزر و فەرهەنگ دوور نەخستەتەوە، بەهام زیندووە و بەهۆیە، وەک مریەم، سمکە، بەیان، تریفە، لەیلا، ئەیوب، جەمال، حامد و گەلەکی تر کە لە هەژهەلاتی من دەدەوشنەوە.

چاخی نوەی جیهان کە بەرەو ئەتەماسیەنی سەتا سەت و گەینی چنیەتی ئینسان و سرووشتی ژیان، کەمەگا، زمان، فەرهەنگ، هەست و نەست ملی ناوە، دەتوانە کورد بهاهە و بیتونەتەوە. کورد ئەو کاتە داهاتووی لە چاخی نوە، مسگەر دەبە کە خاوەنی خەی، کیان، دەستەلات و دەنگ بە، ئەوە ئەرکی هونەرمەند، نووسەر، نوخبە و هەر مرۆڤکی چاخی نوەیە، کە لە سەردەم و لە ویستی لە مەژینەی نەتەوە و خەکەکەی تەگەیشتبەت.

نوخبەی کورد لە خەی و چاخی نوە و مەترسەیەکانی داهاتووی نەتەوەکەی تەگەیشتووە؟
ئەگەئیسمی دواکەوتووانەی خەی لە کەلەکتیویسمی زیهنی، هزریی، فەلسەفی، زانستی، هونەریی، کاریی و فەرهەنگی نوەدا دیتەتەوە، یا لە گەژاویی هەژارانەی گرووپی، ناوچەیی، ئایینی، ئیدئەلژیکی نوقم بووە و کوەرکوەرانە نەتەوەیەک بەرەو هەدەر هادەکەشە؟
نوخبەی حەوت هەنگی کورد، پلان و پرۆژە و ستراتەژی بە چاخی نوەی نەتەوەکەی دیاری کردووە، یان بە کەسایەتی تەکشکاوی سەدەکانی هابووردووە، خەی گەیاندەتە چاخی نوە؟

سەردەمی هەست و هەمانسیسمی کورد بەسەر چووە، سەردەمی تەگەیشتن کە لە سەرەتای خەیدایە گەر قووەتر نەبەتەوە و جەغز و پەرژینە کەنەکان نەدەە و کەن هانەدا، داهاتوو لە بلقی هابووردودا دەتەقەتەوە!

سەری خەم هەدەگرم و هەدووی بایەکی بەوادە دەکەوم!
ئیشم زەرە
دەبە زەوی لەوەی کە هەیە هەراوتر بکەم!
پارچەیەک ئاسمانی بە هاگوەزم و خەر و مانگ و باران!
ئاااااای ئەی ئەوینی بزر بووم
لەوانەیە لەوە
بە کاتی روژهەلات بتدەزمەوە...
چاوەەم بن

ئەی شنۆ
ئەی هۆناسە
ئەی نۆو نیگای پڕ لە ئارامی! "مریەم قازی"

کۆگای گەنم ... نووسەر دڵشاد عەبدوڵلە

خانەی موکریانی بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە
ناونیشانی کتێب
کۆگای گەنم
نووسەر
دڵشاد عەبدوڵلە
ژمارەی لاپەڕەکان
207
ساڵی چاپ
2018
نۆرەی چاپ
یەکەم
دیزاینی بەرگ
هێگر سدیق
دیزاینی ناوەکی
گۆران جەمال
کەتەلۆگ
لەکۆینەوەی ئەدەبی

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن
http://www.mukiryani.com/pdf/kelgay-ganm-s.pdf....

کە تۆ دێی … یاسین برایم

کە تۆ دێی…
ئەز بۆگەرد دەبم ئازیز
وەك هەناسەی گوڵە نازنازەکانی سپێدە
وەك دڵۆپە شەونمێکی شەرمنی
سەر دنکە تریەکی رەشمیری پایز.
***
کە تۆ دێی…
ڕەحم پێدەکەی ،
لە عەتری نەرگزو گوڵە هەز
لە عەتری ناسکەپوونگی دەم جگەی ئاو
عەتری خاکی یەکەم بارانی پاش پەڵە
عەتری جلی بووکینی و
عەتری پرچی بە شامپۆ شوشتراو.
***
کە تۆ دێی…
هەمن دەردەکەوم،
وەك ڕەحانێکی تازە چێندراو
وەك گوڵە نیسانێکی بۆ ناز
تەنانەت جوانیش دەبم!
وەك تریفەو وردە ئەستێرە
وەك خاخاوکەیەکی سەر بسکە گیایەکی تەڕ
وەك گوڵێکی سووری نێو پەرداخێکی ئاو
وەك ملوانکەیەکی زەنگیانەی سەوزێکی تۆخ

كه سەما دەكات لە گەردەنی كچێكی شۆخ
***
كه تۆ دڵی..
وەك چرایەك ، دادەگیرسێی
هەرچەند خۆشم بشارمەوە
هەست دەكەم ،
بۆنم دەكەیت ، پێم دەحەسێی
تۆ وەك پیرەدارچنارێكی شكۆمەند
پێ نەهێنی و
پێ لە نسێی..
***
كه تۆ دڵی..
ماڵم پێ دەبێت لە ئاواز
جیاواز لە ئاوازەكانی بیتهۆڤن
لە سەمای گوڵە گەنمێكی هەشگوێی دەم با
لە كەوتنی گەڵای شەنگەبییەك
لە ئاوازی پێ سزی هەنگڵك
كە بۆ ڕەحی خونچەیەك دەچڕێ
یا بۆماچی بەگەردی گوڵك
ڕەگای دوور دەگرێ
تا لە باوەشی بگرێ..
***
كه تۆ دڵی..
پیرۆز دەبم
وەك تاتە نوژەكانی ڕۆخ جگەهەو كانیاو
میهرەبان دەبم،
وەك سۆفییەكی ئیش بەفر
باوەشم دەبێتە باوەشی پەپولە
ژیان دەبێ بە پەڵكە زێرینەیەكی ڕەنگین
پەیڤەكانیشم ،
وەك پەیڤەكانی تۆ
دەبن بە هەنگوین..
***
كه تۆ دڵی..
باسی عەشق ناكەم
هاتنی تۆ عەشقە.
بوونت ، عەشقی ژیانە

ژیانیش بە تەوە جوانە.
***
کە تۆ دێی…
من دەبم بە تۆ
تۆدەبی بە من
ئای خودایە!
چەند پیرۆزو گەورەیە
باوەشی گەرمی ژن!!

*لە گۆڤاری (خازر) ، ژمارە (143) لە کانوونی یەکەم 2018 بڵاوکراوەتەوە.

چاوپێکەوتنێک لەگەڵ د. کوردۆ عەلی دا … هەڵە بەرزنجەیی

چەند پێیڤێکی پێویست:

ئەم چاوپێکەوتنە، بەیەکمجار بۆ لە زیاتر لە ٢٠ ساڵ پێش ئێستا لە گۆڤاری خوێندکاری کورد دا بڵاوکراوەتەوە. گۆڤاری ناوبراو، بەهۆی کەم دەرامەتییەوە بۆ تیراژێکی کەم دەردەچوو و بڵاودەکرایەوە. لەم سەنگەرەوە باوەڕم وایە بەشێکی زۆری خوێنەری کورد و بگرە دەستانی کاک کوردۆش چاویان پێنەکەوتووە. بۆ یادی ئەم ساڵی کۆچی دوایی گیانی پاک و مەژووی پڕ لە تێکۆشان و خزمەتی وشەی کوردیی هاوبیر کوردۆ (١٩٥٠ ـــ ٢٠١٦)، بۆچاکم زانی جارێکی تر بۆ هەڵە و کەموکوڕی تایپی بکەمەوە و پێشکەش بە ئەوەی ئازیزی بکەم.
چاوپێکەوتنەکە تەروتەسەڵ و لەگەڵ هەندی مەژووییی و سیاسی و هۆشنبیرییەوە و تیشکێکی هەمەلایەن دەخاتە سەر کەمەڵە بابەت و باسی جەراوجەر.
هەڵە بەرزنجەیی ١٤/١٢/٢٠١٨ بەرلین

چاوپێکەوتنێک لەگەڵ د. کوردۆ عەلی دا

۱- با لە پرسیارە نەریت و باوکەوە، بکەرنەوەی دەروازەی خەناساندنتان بە کورتی بە خوێنەر دەست پێ بکەین.

نەریت و باو وایە لە کن منیش خۆشتر دەبوو، گەر ئەوە ئەرکەتان کەشابا و وەک میوانێک بە خوێنەرانتان ناساندبام ، تا بواری ئەوەم نەبێت بەخۆم بکەومە خەمەکەشان و بەخۆدا هەڵگوتن. لە کە ئەوە نەیکەن، ناچارم خۆم بەمگە. بەر لەهەرشت دەبێت بەوە دەستپێبکەم و بڵێم:
هەندەی بیرم بێ بکات و لەو دەمەوە، خۆم ناسیوە، هەر نەوم (سەروەت محەمەد ئەمین) بووە. دیارە خۆم یادم نییە، لە لە زاری داک و بابم بیستووە، گوایە شەوی بەفرەزەرکەی ساڵی پێنجا، لەگەڵکی سەرچاوەی زەردیاوا(قەرەداغ) واقەواقم خستەتە نەو ماڵە جوتەرەکی هووت و برسییەوە. پاشان دەرکەوت ئەو شەوە دەکاتە،۲۰/۲/۱۹۵۰ لە هەر لەودەمەوە، بە ئەوەی کەس پرسێک بە خۆم بکات، سێ تەوقیان بەتەپزی لەگەردن ئاڵاندووم: تەنیا بەوەوە نەوەستاون کەبێ پرس و ڕازیبوونی خۆم کردوویانمە عەراقییش و موسەمانیش، بەڵکە هەژی لەدایکبوونی ئاسایی خۆشم پێوا نەدیتراوە، یەکەکی قەڵەب و ساختەیان بەسەردا ساخکردووم‌ەوە. وەک صەدان هەزار هاوتەمەنی هاودەردم ،۷/۱ کراوەتە تەماری ئەو هەژە خەماوییەی تێیدا چاوم بەژیانی کێلەیەتی و پێ چەرمەسەریی نەتەوە داماوەکەمدا هەهەناوە.
پاشان قەدەر بەرەو جیهانی بەرینی نووسینی ڕاپێچکردم، بە شوێن ونکە، نەوی (کوردە عەلی) م بە خۆ هەبژارد، کە دوور لە ئێستە، نەوی نهەنی سەردەمی حیزبەنەم بوو. ئێستا ئەم نەوەیانم زاڵترە و زەر هەن تەنها بەو نەوەوە دەمناسن.لەسەردانەوەی (هەواری دێان)مەدا،هەک کەوتووە،کەنە هاوڕێ و کەنە ناسیاوی خۆم، دەستی خێیان ڕاسپاردووە،(کوردە عەلی) یان پێبناسێنێت،نەیانزانیوە (کوردە) هەمان(سەروەتە چاوشین)کەی کەنە دەست و ناسیاریانە.

۲ـ سەرەتای خەڵزینەوەتان لە بواری خوێندنەوە و نووسیندا لە کوێوە دەست پێدەکات؟

ناتوانم تەواو تەواو داوی تاوی سەرەتای دەستدانە خوێندنەوەم دەستنیشان بکەم. ئەوە پرسەسەکی دوورودرێژە و بە چەند قەناغکدا تێپەیوە. کەمەک هەکار، چەند برایەکی دەسەز، پاڵکەشیان کردووم و بەو هەوەیاندا بردووم. ئەوەی لەبەردا پێویستە پێیلە بنەم و ئاشکرا دانی پێدا بنەم ئەوەیە کە من سەرەتای هەرزەکاری و لاوی، لەگەڵزاوی هەشەیی و بزەوی و تەمەڵی و سەرلەشێواویدا، گەنگەم

دەدا. سەرتاسەری ساڵانی قوتابخانەم هەتا بەدەرنرام، یەکێک بووم لە قوتابییە خراپەکان. لە گشت وانەکاندا کەمتوار بووم، لە لە داشتن و بەزماندا لە گشتیان کەمتوارتر ، ئیدی بەزمانی هەر زمانێک دەبا، با ببا. بەیە نەبەخەیاڵی خەمدا دەهات و نە بەبیری کەسدا، کە من بەژنێک لە بەژان ببمە نووسەریش و دکتەریش لە زمانەوانیدا.
دەگەمەو سەر پرسیارە سەرەکییەکەتان. هەندێ یادم بێت، چەژی شیعری کوردیی و شێدایییم بە خوێندنەوە و عەوداڵ بوونم بەدووی ئەدەبدا، لە جوامێریی دووکەسەوە چەکەرە و شکۆفەی کرد:
١ــ کوڕێکی قەشمەری قسە قیتی هەمیشە دەم بە خەندە بووە هاوڕێم، یادی بەخێر نەوی مامستا (عەبدوڵا بەمەزان)بوو. کەشکەڵێکی نایابی شیعری کوردیی بە خێی نووسیبووەوە، تەنها بۆ لەمەزیی نەدەبوو کە کەشکەڵەکەی وەخوەنم، بەڵکە بە کام و تامیشەوە، هەناوە پە چەژەکانی بە لەکدەدامەوە و گەلەکجاریش بەدەم لاسایی (شوکروڵەای بابان) ەوە بێ دەخوەندمەوە:
بەداوە، گرژ و خاوە، یەعنی ئاوەزاوە زوفەینی
دوو تاوە، دوو سیان و شۆڕکێ شەواوە زوفەینی
نێک هەر ئەوە، بەڵکە بە تەپزی ناچاری شیعریشی کردم و بەیەکەمجار بە تەنێ و لە داشرینی خێدا،
شیعرم بەکخست، لە دیارە شیعری بەچەژ و هەرزەکارانە.
٢ــ پورزایەکم کە نەوی (حاجی عەباس) ە،کتێبخانەیەکی ئاوەدانی هەبوو. سەرجەمی دیوانەکانی(قانیع) ی لە تاقە بەرگێکدا جەزووبەند کردبوو، زوو زوو لەم قەرز دەکرد و چەژەکی سەیرم لەدەچەشت و هەرگیز لەی تێر نەدەبووم، تایبەت شیعرە کاریکاتێرەکانی،ئەستاش زەربەیانم هەر لە بیرە. جگەلەوە هەموو ژمارەی گەڤارەکانی (پەیام)و(تووتن)و بەژنامەکانی (ژین)و(ژیانەوە)م، هەر لەوماڵە ئاوەدانەدا چنگ کەوت و گشت لە گشتیانم خوێندنەوە.

پەموایە ئەو دوو بڕا جوامێرە، بە ئەوەی بەخەبزانن، یەکەم مامستای ئەدەبیم بوون و هەر ئەوان بە شیری ئەدەب و زانست مەڵاشوویان هەداموە و فرچکیاندام و پاشان بەک برای دەسەزی دیکەش، ئەو ئارەزووە تازە چرێیان تیفتیفە دام. من لە بوونمدا وەکی ئەمەی هەم، سا ئیدی چاکبم، یا خراپ، دروستکراوی دەستی کەمەک برای بانرخ و دەسەزی خەمم. هەتا هەم، منەتبار و قەرزاربایانم، بە ئەوان و کەمەك و دەستگیرەیی ئەوان، ئەستەم بوو توانیبام ئاوها چەژ لە ژیان وەربگرم و خە بدەزمەوە و خزمەتەک بە نەتەوەکەم بکەم، دیارە لە حاڵەتەکدا گەر ئەو کەمە نووسینانەم،

بپژردرن و بۆ خزمەتک لەم قبوکرن.

٣ـ خولیای گۆرتان لە خوندنەوەدا چییە؟

گەر مەبەستتان لە خولیا، ئارەزوو و چێشی خوندنەوە بێت، ئەوا لەودەمەوە کە دەستم داوەتە خوندنەوە، بەچەند قۆناغێکدا تێپەڕیوم و هەر قۆناغێش خولیا و ئارەزوویەکی جوداوازم هەبووە. وەک پێشان گوتم ،سەرەتا لە شیعرەوە تەهەچوم، تا زانستگەشم تەواوکرد، زۆربەی کاتەکەمم بۆ شیعر خوندنەوە دەبردەسەر و کام شیعر باشبا، بۆخۆی دەچووە بەرم. یادمە سالانی پاش هەرەسە ئۆژنەشکێن و هیوا هەڵتەکێنەکە، کە برای زۆدە ئازیز و مامۆستای هۆژام، کاکە شەرکە بکەس لە یەخسیریی و دەستبەسەریی عەجاج و سەبوون و سەرابەکەی ناحیەی (بەغدادی) بەسەردان دەگەڕایەوە،من شایی لە دەمدا دەگەڕا. زوو زوو سەیران و کەی دانیشتنی سەر کانی و ئاوەکەی (قووڕگەش) ی پشت ئۆزمەمان دێکدەخست، ئەو نوێترین شیعری شیرینی خۆی دەکردە لاوک و لانک و خەم و ژان و ئازارە بکەتایبەکانی زادەی هەرەسی ئادۆنین و دەیلاواندنەوە، بەو دەنگە بەسۆز و هەستهۆژێنەی خۆی کێچ و خاوی چەند ساڵێ و بەباس و دیان شاکاری دیکەی بە دەخوێندنەوە و منیش بەدیاریەوە هەڵدەتووتام و پێ بە ڕۆح و هەستم چێژی ئەو گوهەرە نرخدارانەم هەڵدەمشت و ساوائاسایی دەگریام و هەن هەن فرمێسکم هەڵدەڕشت.

لە ئێستەکە بەروبووی شیعر هەندە بەرکراوە، کە گەلەکجار لە ئۆژنامەکاندا، لەتەک لاپەڕەی وەرزشدا، لاپەڕەی شیعریش تەرکدەکەم. لەسەروختی هاتنە ئەوروپامەوە و لەو دەمەوە دەستمکردە خوێندن و سیاسەتم وەک تەرخانی دووەم هەڵبژارد، ئیدی خوێندنەوەی سەرچاوە سیاسیەکان، بەتایبەت و پلەی یەکەم ڕۆخنە لە بیر و ڕێبازی خز و هەڵدەری مارکسیزم لینینزم، بوونە خولیای هەمیشەییم و هەتا هەرەس و ئاشبەتاڵی بیر و بزووتنەوەی کۆمۆنیزم هەرەسی بەدەستمایەی ڕۆشنبیرییم نەهێنا، من بە ئەو بیر و بزووتنەوەیە بۆئەمەک مامەوە و قەت لە ڕۆخنە و نوقورچی ڕەوا بەبەشم نەکرد. هەرچەندە ئێستەکە هەستەکی دوو فاقانەم بەرامبەر بەو بیر و ڕێبازە لەکن هەسکاوە، لەناخەوە خەمبار و دڵتەنگم بە داهمانی، چونکە فەرمایشتی وەاتانی سەرمایەدار و بەرژەوەندپەرستی ئەوروپا سەرکەوت و مەیدانیان بە چەپ بوو، تا بەکامی دڵ تەراتێنی تێدا بکەن. لە قوڵایی دڵەوە شادم بە داهمان و هەرەس و ئاشبەتاڵی ، چونکە بیرکی تەتالیتەری، مرۆف چەوسێنەری، خوێنڕێژی، دەستبەسەرنگرە بوو، هیچ قسەی بە

مارکسپەرستست و کۆمۆنیستی مەلابەزێنی کورد نەهێشتووە و لێدەست فەتوای بێتام و وەستکەریان ڕزگارمان بوو.
لەپاڵ سیاسەت و ئێدیبدا، چڕێکی زۆر لە فەلسەفەش دەچێژم، جگە لە فەلسەفەی گریکی کۆن، شێدایەکی سەوداسەریی بیروبۆچوونە فەلسەفییە بەنرخەکانی سەر(کارل پۆپەر)م.

٤ ـ چ نوسەرێکی کورد کاری تێکردووە؟

باشتر وایە بڵێم چ نووسەرێک کاری تێنەکردووە! بەبۆای من مرۆ هەرچی دەخوێنێتەوە، کەم تا زۆر، کاری تێدەکات، بەڵام دوو جۆر کارتێکردن هەن، چاک و خراپ. بە نموونە هەیە لە قوناغێکی تەمەن و بیر و ژیانمدا، بە مامۆستای خەمم زانیوە و زۆریش کاری تێکردووم، لە کارێکی نزیکتی، چونکە زێتر جوێن و تەسکبینی و تەنگەتیلکەیی لێوە فێربووم. ئەوەش کارتێکردنە، بەڵام بەبارە دزێو و بەد و خراپەکەیاندا. هەشن گەلێک شتیان لێوە فێربووم، گەر لیستەی نوێیان هەبخەم هەنگە زۆر درێژە بکەشێت. ئەوانەی بەتامزرێیەوە نووسینم خوێندونەوە و چێژ و سوودی زۆرم لێوەرگرتوون، بە پلەی یەکەم ئەم مامۆستا هەژایانەن:
مەسعود محەمەد، هەژار، هەمن، هەردی، شەرکۆ بێکەس، شوکور مستەفا، عەزیز گەردی، سەعید ناکام، عەونەای حەسەنزادە، عەونا پشێو، کەمال مەزهەر، عەبدولڕەقیب یوسف و گەلێکی دی. هەبێت دەستەنگینی و کارتێکردنی نووسەر، بە کەموزۆری بەرهەمی نییە، بەڵکە بە شێواز و چۆشن و زمانی نووسینەکەیەتی. هەر بە نموونە شەهید هەوف زوهدی تەنها بە تاقە شاکارە(بە لە هەقە کەوتنە تەقە؟)، لە کن من هێندەی تر خۆشەویست و پایە بڵند بوو.

٥ـ خۆتان لە چ خانەیەکی فیکریی و جیهانبینی فەلسەفی دا دەبینێنەوە؟

من لایەنی کەم لەم قوناغەی ژیانم و بەدواوە، هیچ هەباز و فەلسەفەیەک لەخۆ ناکەم بە تەوق و بەتاقە هەبازێکی فەلسەفی قنیات ناکەم. جیهان لای من باخچەیەکی هەنگینی هەجگار فراوانی پە لە گوڵە، گەرکەم بەکامی دڵ، تەرتەر پە بە سیپەلکەکانم ، بەنی خۆشی تاقە تاقەی جوانترین گوڵ هەمژم. بە باوەڕ و قوناعەتی من، سەردەمی قەرخکردن و لەسەرخۆکردنە مالی ، تاقە ئیدیەلۆژیەک، بەسەرچوو. هیچ هەبازێکی فیکری خۆی بەتاک و تەنها ناتوانێت ببێتە هەچەتەی چارەی دەرد و ئازاری میللەتان و گشت زامەکانیان

ساڵڕکات. دەروەشگاریی و دەرگا و پەنجەرەی ئیدیالۆژی لەسەرخۆ داخستن و هەڵکوەمان لەسەرتاقە ڕەچکە و تاقە ڕەبازێکی فەلسەفی، سەرکەڵەمکردنی دەرگا و گرتنی شنەی هەوای پاقژ و بواری کەشکی ئازاد و فرەچەشن لەخۆ، بیرکە کرمەڵەز دەکات. ئەو ئیستراکەی چیدی جێگە ئاوی نەڕژێتەسەر، لیخن دەبەت و قەوزە دەگرێت و پاشان بەگەن دەکات.
نووسین و خوێندنەوەی مەڕوو، بە پەند و عیبرەت وەرگرتنەوە لە هەڵە و هەڵەشەیی خۆ و کەسان و لایەنکانی دی. پەموایە چارەنووسی تاڵ و مالی وەرانی کەمەنیستان ، زایەڵەی زەنگی خەتەر بەت، بۆئەو لایەن و کەسانەی لەخەوی غەفڵەت وەخەبەر نایەنەوە و هەشتا هەر دووی تراویلکە کەوتوون.
ئەمە نابەت بە ڕاڕایی و سەرلەشێواوی لەکبەدرێتەوە، چونکە من باوەڕم وایە، هەرچی بیر و فەلسەفەی کەڵەگرە، دەبەت بخرێتە خزمەتی مەسەلەی ڕەوای نەتەوەکەمانەوە. بەر لەهەر شت دەموکراسەتی و کەشکی ئازاد، وەکی هەوا و خەراک بە میللەتەکەمان پێویستن. کوردکوشتەی دەستی دیکتاتەرانە، بەیە دەبەت لەگشت میللەتەکی دی زەتر دژە دیکتاتەر و پاسەوانی دەموکراسەتی بەت، چونکە تەنها لەسایەی دەموکراسەتیدا تروسکەی هیوایەک بە کورد هەیە. من لە قەناعەتەوە باوەڕم بە دەموکراسەتی هەیە و پەموایە تەنها سیستەمێکە کە دەتوانەت کەتایی بە بەدبەختیی میللەتەکەمان بهێنەت، لە دیارە مەبەستم دەموکراسەتییەکی ڕاستەقینەی بە غەل و غەش، دەموکراسییەکی ماقوول، کە نە لەی داقپەندرەت و نەبگاتە ڕادەی بەڵەایی و ببەتە گاڵتەجاڕیی.

٦- باری ڕەشنبیریی کوردیی، چ لە وەات و چ لە هەندەران لە چ پلەیەکدا دەبین؟.

لەو هەڤپەیڤینەدا کە ڕەژنامەی «ئاڵای ئازادیی» هاوینی ١٩٩٦ لە سلەمانی دەگەڵی کردم، باری ڕەشنبیریی ئەم سەردەم و قەناغەم بەو سەردەمە شوبهاندووە کە لە مەڕوودا بەسەدەمی تاریکی « الفترة المظلمة» نەودەبرەت. لە مەڕووی نوێی کورد دا، قەت کورد: « دیارە مەبەستم کوردی باشوورە» هەندە بواری ئازادانەی نەبووە، بەڵام ئاخ بەدەست مرۆڤەوە بایە، بەدەستی کەسانکەوە بایە کە سەریان لە سیاسەت، لە خوێندەواریی، لە ڕەشنبیریی، لە سەدەی ئەتەم و ساتالیت و گەیشتنە ئەستێرکانی دی، دەرکردبا، ئالیەرەم عەقڵ و ئیگەرەم بۆرەم ویژدانیان هەبایە و چیدی ئەو میللەتە بەدبەختیان نەکردبا ئامەاز بە گەیشتنە ئارمانجی لەڵ و گاویان. ئەو پووڵەی بە فیشک

و بەمبا و تەقتەقی دەدەن و بەسکی برسیی و بەسنگی ڕووت و داچەکاوی ئەفسانەیی کوردیەوە دەنێن، بە نان و قسەم و گوێ و کاغەزیان دابا و منداڵانی بەبەشی کوردیان پێ فێرخوێندن و خوێندنەوە کردبا و بە شیری کوردایەتی فرچکیان دابان و تەوی خۆشەویستی و کوردپەروەریان لێ نەودا وەشاندبان، نەک خەخەیی و خەخەریی و تاقم تاقمنێ . چش لێ ژیانی ئێم هەموو وەچە خەرنەدیتووەی ئەوە، بەزەییکیان بەحاڵی وەچەکانی داهاتوودا هاتبایەوە. لێ صەد حەیف و مەخابن، ئەوانێ خوێن و ئاواتی پێتی و دوورەدەستن و هاتنەدیان لێم حاڵ و بارەدا و لێسایەی ئەو دەستێ و تاقمانەدا، زەر ئەستەمە.
دەربارەی باری ڕەشنبیریی لێ کوردستانی خواروودا ، تاڕانفرەشکردنی ئەو هەموو کتێبخانێ ناوازانەی ئەو خەڵکانەی دەیان ساڵێ کتێب کەدەکەنەوە، قسات و قەیسی کتێبی نوێ و نەبووەنی گەڤارێک، ڕۆژنامەیەکی ماقوول، کێ نەبووبێتێ سەکۆ و بەندگەی شەڕجوێنی حیزبانێ، بەدبەختی و نەهامەتییەکێ ئاشکرا دەکەن. نووسەران و ڕەشنبیران، ئەوانیان کێ ویژدان و قسەمی خیان بێ گەنجی قاروون نافرەشن و نابنێ فیقەنەی ئێم تاقمێ سیاسییە، یاخود ئەو تاقمەی دی، لانەواز و برسی و نەدارن و دەبەت لێ هەڵپەی بژێو پەیداکردندا بێن و سەرقاڵی گیرخستنی کوتانەکی بەمنەت بێن. لێ بارودۆخی ئاوهادا، نووسەری برسیی هەژبەسەر، چێن بیپەرژێتێ سەر خوێندنەوە و نووسین. تروسکەی کامەهیوا، وزەو تین و گوێ بەدێ و هەستی ناسکی ببەخشێت.

لێ لێ ئەوروپاشا هێند گەڤار و ڕۆژنانێ و کتێبی کوردی زەربوون، کێ مرێ پێناگات گشتیان بکڕێت و وەیانخوێبێت. دیارێ لێ ڕووی بابەتەوێ زەربەیان لاوازن و نەوەکەکی بێ پەزو بێ هەزیان هەیە.سەرەڕای ئەوەش لێ سایەی چاوی زیتی ژێندرێ و یاساوەی سنوورێ سپێندراوەکاندا، ژمارەیەکی کەمیان لێدگەنەوێ وڵات و ئەوەشی دگاتەوێ، دیاریێ و بێ فرەشتن دەست نادات، کێ کتێبی گرانبەهای چاپی ئەوروپای پێدەکەدریت؟ گەڤار و ڕۆژنامەکان ، کەششی مەردانەی تاکێ کەسانن. بەیێ زەربەیان میکانیزمی بەردەوامی و خێراگریی و هەناسەی درێژیان نییە، چێن پەیدابوون، بەهەمان شێوازی خێرا سەریان تێدچێت.

۷- دیاردەی پەرش و بڵاوی و ژمارێ زەریی ڕۆژنامێ و گەڤار و بڵاوکراوەی ئەوروپا، بەسوود بەخش یاخود زیان بەخش دەبینن؟

بەرلەهەرشت دەموەت جەختی ئەو ئاستیە بکەم و بەم دیاردەی ئەو ژمارە زۆریی ڕۆژنامە و گۆڤارە کوردییانە لەئەوروپادا، بەشتەکی زۆر سەروشتی و ئاسایی دەبینم. ئەمیش قەناغێکە و تەجرەبەیەک لەژیانی ڕۆشنبیریی و دووری وەاتیی. پاش ئەو هەموو ساڵانەی کپکردن و خامۆشکردن و کلیلدانی گشت زار و دەنگێکی ئازاد ، لەگشت کوتەکانی نیشتمانە ژێردەستەکەماندا، شتێکی ئاسیە گەر مەرخاسە بەتەنگەوە هاتووە دە پێ لەژانەکانی نەتەوەکەمان، ئازاری پەنگخواردووی هەناویان بە ڕۆژنامەیەک گۆڤارێکی تایبەت بەخۆ، دەربڕن و هەرچی دڵیان دەخوازێت هەیەڕۆژن.
هەبەت ئەمە ئەوە ناگەیەنێت کەمن ئەو پاشاگەردانی و هەرکەس بەخەیەم پەباشە، نەخێر ؛ دەگەڵ ئەوەشدا کە پەموایە شتێکی سروشتیە و بمانەوێت و نەمانەوێت قەناغێکە و هەر دەبێت بیبڕین، لە گەر بەمن بایە بەدە تامەزرەم گشت هەز و توانا و بەهرە ژەهاتووەکان یەکخرابان و پەکەا لایەنی کەم هەفتەنامەیەکی، سەربەخۆی ، کوردانە و گۆڤارێکی ئازادی ڕۆکوپێکی مانگانەمان هەبایە. زۆری و فرەچەشنیی خۆی لە خەیدا دیاردە و ئاکامێکی چاک، بەومەرجەی توخم و چەشنەکانی چاک بن. لە کورد هەر بە تەبیەت دژی« زۆر بە و بەر بە» بووە.
نابێت ئەوەش لەیادبکەین کە لەنەو ئەو لەشاوەدا، کەمڕۆک ئەستێرەی گەشیش هەڕکەوتوون و هەشتا هەر جریوەیان دێت و گەشگەش دەروشتەوە و بەڕکیان مەژوویەک نەوەکیان بەخەیان دروستکردووە و هەقە هەموومان شانازییان پەوە بکەین و دەستخۆشانیان لەبکەین، لەوانە هەر بەنموونە: مامۆستای کورد، یەکگرتن« کەئێستا بە هیممەتی چەند ڕۆشنبیرێکی ژەهاتوو لە بەرگ و شەوازێکی ڕۆکوپێکتردا بە نەوی ڕۆهەند ەوە بەاودەبتەوە». ابوون، هەڕوەست و پەیف و هەنگاو و هەتاو و گزنگ و گەڵەکی دی.
هەرچەندە بەداخەوە زۆربەی ئەو هەوڵانە هیممەتی تاکەکەسیان لە پشتەوەیە و بەهەی تەنیا باڵیی و پەرانگەیشتنی سەرنووسەرکانیانەوە، پشووکورتیلە و کەم تەمەنن، لە بەسوود نەبوون و هەریەکەیان بەشیخێی و بە پەی توانای خۆی خزمەتی مەسەلەکیان کردووە، دەنا با بیرێک لە باخچەی ڕۆشنبیریی کوردیی، بە لەو گوێیەکانە بکەینەوە، ئەودەمە دەبینین چەند بە ڕەنگ و بە و چەند سیس و ژاکاو دەنوێنێت.

٨- گەلەکت لەو بەرهەمانەی بە زمانی ئەمانی لەسەر کورد نووسراون، لەباش و خراپ خوێندووتنەوە. بەدیدی ئەوە ئامان تا چادەیەک لە دەزی کورد تێگەیشتووە؟

من ئەو نووسینانەی دەکەمە دوو دەستەوە: لێکۆڵینەوەکان لە گۆشتنامەکان جودا دەکەمەوە گوتارەکانیش لە کتێبەکان. دەمنێتەوە سەرئەوەی کە ئەو گوتارە، یاخود ئەو کتێبەی نووسیوە و بە چ مەبەستێک؟ چونکە زۆرزانستکار هەن بەمز و فەرمانی داگیرکەرانی کوردستان کتێبیان نووسیوە و ڕاستییەکانیان بە ئاشکرا شیواندووە، شاکارەکەی ئەم دوایەتی پرۆفیسەر فیگل نموونەیەکە بە بەویژدانیی و بەکرێگیراوەتی بۆک لەو زۆرە زانستکارانە.
دەنا هەرچی بە مەبەستی تێکدان و شێواندن و بێ دڵسازیکردنی دوژمنانمان نەنووسراوە بوونییان بە باش و سوودبەخش دەزانم، بە ئەو کتێب و گوتارانە، کەشەی گەورەترین میللەتی بەدەوێتی ئەم تەپی زەویە، کەنتر دەناسرا و کەمتر لای لەدەکرایەوە. با کارل مای صەد و هەندەساڵ لەمەوبەر «بەنەوکوردستانی دەندە» یدا نە نووسیبا، ئێستا کام ئاڵەمان کورد و کوردستانی دەناسی؟.
بە شێوەیەکی گشتیی زەربەی زەری ئەو نووسینانەی دەربارەی کورد نوسراون دەچنەخانەی گۆشتنامەکانەوە، ئەوانەش کەمترزانیاریی و هەشەلانی بابەتانە و زانستانە دەگرنەخە. دیارە گشتیان وەک هەواڵنامەکەی مەلتکە و لێکۆڵینەوەکەی ئەسکارمان و هەشەلانەکەی گیۆنتەر دەشنەر نییەن. جگە لەوانە زەربەی ئاڵەمانزمانیش خوێندەواری هەشکین و خەریکی کار و بژێو پەیداکردنی خەیانن و نایانپەرژێت و نایانوێت بچنە بنج و بناوانی زەر مەسەلەی ئالەزەوە.
خوێندنەوە لای زەربەیان بە خەخافاندن و کات بەسەربردنە. سەرچاوەی زانیارییان دەربارەی ژیان و گەردوون، هەژنامە تووڕەهاتە بە سەروبەرکانە و ئەوانیش زۆتر هەواڵی هەژانەی پەوو و پووچ و بەبایەخ بە شێوازێکی سادە و ساکار و کورت و کلک و گوێکراو ، ئادەگەیەنن.
ئەوروپی بە گشتی و ئاڵەمان بەتایبەت، کەمتر مەیل و ئارەزووی خەخەریککردنیان بە مەسەلەیەکەوە هەیە کە ڕاستەوخۆ پەیوەندیی بە خەیان و بەرژەوەندییانەوە نەبێت . بەداخەوە لە تەجرەبەی ئەم بیست ساڵەف ژیانی کولەمەرگیی ئەوروپامدا، بەدگمەن کەسێکم تووشهاتووە وەکی پێویست، کوردی ناسیبێت، زەربەی هەرە زەری ئەوانەی نەوی کوردیان بیستووە و دەزانن میللەتەکیش بە نەوی کوردەوە هەیە، قەرزاریاری « کارل مای» ن.

٩ – سیاسەت بە گشتیی تەوەری هەرەسەرەکیی نووسینەکانت دەگرێتەوە، نووسەری دوور لە سیاسەت تا چ ئەندازەیەک سەدکەتووە لە جیاجیکردنی ئەدەبی و بەجێگەیاندنی پەیامەکەی؟ ئیلتیزامی فیکری تا

چ ادیەک بە نووسەر پێویستە؟

کورد بە هۆشنەبیر و هۆشکیەوە، بە نووسەران و خوێندەوار و نەخوێندەوارانیەوە، سیاسەت بەتە چارەنووسیان و بە زۆری زۆرداری بەسەریاندا سەپێندراوە، چونکە بەواری بەلایەنیەیان بە نەهەدراوەتەوە و تەوگلێندراون . کە جوتەرەکی هەناسەسارد لە ئاشیانەکەی دەردەپەندرەت و مالی کاولدەکرەت، یاخود تفەنگەکی بەزەر دەدرەتە و دەکرەتە جاش و پاسەوانی گوندەکان، یانی هەبژاردەی بە نەهەدرەتەوە و بە تەپزیی سیاسەتاوی کرا.
ئەمە هەر کاممان دەگریەت، هەر لەمندالیەوە پێوەبووین و نەمانتوانیوە تەنها تەماشاچی هۆوداوەکان بین و دوورەپەرێز هاوەستین، هیچ نەبەت لە دەی خەماندا بەسەرکەوتنی پێشمەرگە و بە بەزاندنی داگیرکەرەکە، دەشاد و کەیفخۆشبووین. ئەوە کەمترین هادەی تەکەبوونە بە سیاسەت. نووسەرەکانیشمان هەی ئەو میللەتەن و بە حسەب دەبەت هۆشنبیرترین دەستە و تاقمی بن، چما دەشەت ئەوان دوورەپەرێز و دوورە سیاسەتبن؟ دیارە دەبەت ئەوان لە گشت کەس زێتر تەکەی سیاسەت بن، هەتا ئەو هادیەی دەبنە نوێنەری هاستەقینەی بەرژەوەندیەکانی میللەتەکە و ویژدانی زیندوویی و هۆقیب بەسەر کە و کەمەی سیاسیەکانەوە و ئافەرین و دەستخۆشانە لە هۆفتاری چاکیان و نەفرەت لەهەی و هەنووتانیان دەکەن.
من پەموایە نووسەری نامولتەزیم وەک سەربازە بە چەکی بەرەی جەنگ وایە. بەنام پرسیاری گرنگ ئەوەیە: چەن ئیلتیزامەک و ئیلتیزام بە چیەوە؟ بە بەوای من نووسەر، گەر نووسەری هاسرەقینە بەت، دەبەت ئیلتیزامی یەکەمی بە خامەکسیەوە بەت و خامەکەشی ئیلتیزامەکی پتەوی بە ویژدان و هەست و هەشیەوە هەیە.
دیارە بەحوکمی کارەکەی و بەزەبری ئاستی بەرزی بیر و هەشی پلەوپایەی هۆشنبیریی و ئاسەی فراوانی هەستی ، دەبەت ئیلتیزامی یەکەمی بە بەها مرۆقایەتیەکانەوە بەت و پاپشت و پشتگیریکەرەکی شۆگیری داد و هەق و هاستی و هۆوایی بەت، پشتیوانی گشت لاواز و غەدرلێکراو و ماف پەشێلکراو و لەقوماوەک بەت. ئیدی ئەو ماف پەشێلکراوە، کوردی نەودنەیت، یادعبایەکی دی، چ لەمسەلەکە ناگەەت. گرنگ ئەوەیە نووسەر، نووسەری راستەقینە بەت، پەیامبەری قەناغەکەی خەی بەت و پەش کات و سەردەمەکەی خەی بکەوەتەوە و بەهەستی ناسکی پەشبینی هۆوداوەکان بکات و هۆبەر و چاوساغی میللەتەکەی بەت. ئەمە خەی لەخەیدا بەشداریەکی چالاک و هاستوخەیە لە سیاسەت دا و بەجۆگەیاندنی پەیامەکەیەتی بە شێوازێکی ماقوول و سەرکەتووانە. کەواتە من ئیلتیزامی فیکری بە نووسەر بە پێویست

دەزانم، گوتم ئیلتیزامی فیکری، نەک ئیلتیزامی حیزبی، لایەنی کەم لەم کات و سەردەمی بارە سیاسییە ئاڵۆز و شڵاوەی کورددا، دەنا لە بازنەی نووسەری میللەتەوە، گەوەک دەتەخوار و دەبێتە عەرزوحاڵنووسی حیزبێک و بەندگەی لایەنێک و برغوویەک لە ئامێری ئەو ئاشەی بە خوێنی کورد دەگەڕێت.

حەکیم کاکەوەیس، بە کورد بوون بووە قەقنەس ... هەڵە بەرزنجەیی

١٩٤٩_٢٠١٨
١٢/١٢/٢٠١٨

بەسەرکردنەوەی وەستگەی ژیان و گەشتی من لە پانتاییەی برایەتی و هاوبیرێتیم لەتەک کاک حەکیم کاکەوەیس دا بەدنیاییەوە سەختە، هەرگیز بە چەند وتەیەک کۆتایی پێ نایەت. بە واتایەکی دیکە، لێرەدا ناتوانم هەستونەستی خەم بگوشم و هەرچی لەهەگبەمدا هەیە و دەیزانم و پێویستە بە خوێنەر نەخشی بکەم پێشکەشتان بکەم. هەر لەم سەنگەیەوەیە لە پێشا داوای لێبووردن لە گیانی بەگەردی هاوبیر حەکیم و خوێنەرانی ئازیزیش دەکەم.

برا و هاوبیرەکەم، کاک حەکیم، نوێنەری ژانی بندەستی و مەینەتییەکانی کوردە، من دەزانم مەرگی چەپەڵ ناتوانێ چرای ناو و خزمەتی تە بەسانایی بسڕێتەوە و بکوژێنێتەوە. ئاگادارم باهۆزی ئەم تەفان و پاییزە هێشە نەکارە، باوەی تە بلەقێنە، مەرگیش چەند بەهێز بێت، لە عەدیدا نییە دەسزی و تەکەشانی تەمان لە بزر بکات.
تە گەر ئەستێرەی ئاسمانکی فراوانیش نەبوو بیت، لە پرشنگی جوانیت جیهانکی بەرینی بە هێوناک کردینەوە. تە خەمکیت چەند بتلاوێنینەوە زریکەی ئازاری نوێت لە بند دەبێتەوە.

ئای چەند نەرم و ورد و لەسەرخۆ و قووڵ بیرت دەکردەوە و دەئاخفیت و هەڵسوکەوتت دەکرد!.

ئای چەند چەوساندنەوەی نەتەوایەتی ببووە خەمە گەورەکەی ژیانت! تە بریندکی تیرئاوە بوویت دەست بە هەر شونکت دەبرا، زریکەی لە هەدەستا.
لەکدانەوە و هەسەنگاندن و کەانی باسگەلی بیر و هزر، گەانەوەی مەژوو، قسە لەسەر ئەدەب و ئایین، پرس و چیرکی نەتەوە و حیکایەتی سەربەخۆیی و بوونە دەوەت و ئابەووی کوردبوون، ئەم هەموو بابەتگەلە، کرکی باسە هەمیشەیی و بە بانەوکانت بوون. تەش وەک بابەگوگو ئاگر و دوکەت لە بەرز دەبوە. هاوبیرکەم، باش دەرکت پە دەکرا،کە خەمت قووە و ئازارت فرە بوو، چونکە تەواو تەواو لە ژان و ستەمی بندەستی گشتبوویت، هەربەکا بە پەردەی شەرم و کەسپی زمانن گرتن نەعرەتی سەربەخۆییت دەچاند و نەفرەتت لە داگیرکەر و داگیرکاریی و ناپاکان و گەرشوەنان دەکرد. حەز و خواست و باوەی بنجیت، لە ژیانکی پە لە ئابەووی سەربەندانە، لە" کوردستانکی ئازاد و گەلکی یەکسان" دا خەی دەدیەوە.

ژانی کەرکووکت، وەک بەشک لە پرسە نەتەوییەکە، کوانووی بیرکردنەوەت بوو. کوردایەتیکردن ئامانجی ژیانت بوو. بە کوردبوون سووتاو و برژاو و هەقرچایت و بوویتە پەناسەی خەم و ئازاری یەک نەتەوەی ٦٠ ملیانی و ئەم پرسە خەمکییەت، وەک کشکە دابوو بە کەت دا و بە جیهان دا دەتگەا. ئازاری بندەستی نەتەوەیەکت لە پریاسکەیەک دا جەی کردبوە و دەزی کوردیشت کردبووە بنەشتەخەشەی بن ددان و وەردی زمانت. بەچوارپەل و تەکەای ئەرگانەکانی دە و مەشک و دەروون و هەستی ناوەکی و دەرکییەوە بە کوردبوون و کوردایەتیکردن تەدەکشایت، تاوەکو بیر و قەەم و هەوەستت، وەک نووسەری ستەمدیدەیی و بەشمەینەتی نەتەوەکت سەپاندیتی و ناساندیتی و مەدالیای ئەم ەووسووریەت بەدەست هەنا.

ئازیزان… ژمارەی برین و گرە ئازەکانی سەر سینەی کوردبوون، زەر بوون . هەر بەیە هاوبیر حەکیم، بەزوویی ەحی لەگە بیر و جەستەیدا، بەم کەپەی ئاگرە، دەبوو خەمەش. ئاخر کەسم نەدیوە هەندەی حازر بەدەست، گە بگە و لە چرکەساتکدا ببەتە "قەقنەس" .
هاوبیر حەکیم عەشقی توانەوەی لە کوردبوون دا، پەوبالی هەپروکاند بوو، کوردبوون گرفتاری دەردکوردی کردبوو هەسان و دانیشتن و ازانی، لە جەلانەی خەم و ئازاردا ادەژینی و مەسیقای بە ئاواتکانی ئەو دیو سنوور و دیوارە بەردینکان لە دەدا و گرانی بە ژیانی تژی لە ئابەوو و سەرفرازی و خون و هیوا نەهاتووە دی و بەبانەوکانی دەچەیی!! .

هاوبیر حکیم! باش دێزانی کوردبوون چەند سەختە، باجی بانگاشەکردنی قورس و گرانە، داکۆکردن لێی ئاسان نییە، بەرەوپێبردنی دژوارە، گەیاندنی بە ئامانج سات و وەخت و پشوودرێژیی خۆی گەرەکە. ئا لەم سەنگەرەوە بوو، کاکەوەیس هەرگیز لەژیان نائومێد نەدەبوو، زۆر هەمنانە لە بەردەوام، بورکانێکی ڕک و کینی خەستی بەسەر داگیرکەران و ستەمکارانی ناوخۆدا، لای خۆی مەل گل دەدایەوە و لەدەرفەتدا پێداهەڵدەشتن. بیر و ویژدان و قەڵەمی بوێری ڕەگەی نەدەدا ڕاستییەکانی لە بگەڕێ و ناهەق بکاتە هەق و یاخود بەپێچەوانەوە.

ئای لە کاک حەکیم، ئەو پیاوەی هەموو مەژووی کوردی، وەک بەروانکەی ناندینەکەی لەبەر کردبوو. ئەو چ مرۆڤێک بووا!؟، لەناو دڵکی زامداری نەخۆشی دا، عەشقی نەتەوەیەکی داڕێ و حەشاردا بوو. ووبەری نیشتمانێکی ٥٠٠هەزار کیلەمەتری خەرا لە ڕوخساریدا شەوقی دەدایەوە. هاوبیر حەکیم، نا هەر لەبەرئەوەی کوردیزانێکی کەمهاوتا بوو، بەڵکو دەسەزێکی کەونەش بوو، بەعەرەبکردن و ڕاگوزان چزرێی لە جەرگ و هەناوی هەڵسانەدبوو، هەربۆیەکا لای ئەم چیرۆکی ئازارکانی هەرگیزاو و هەرگیز بە کۆتایی نەدەگەیشت. کاتێ دەکەوتە گەڕانەوەی، هەر حەزت دەکرد لە دیوەخانی نیشتمان دا،چێشنی حیکایەخوانەکان،فوو لە ژیلەمەی جەرگ و هەناوی خۆی و کورد بکات و جارجارە دەست و پەنجەیەکی نەرم بە ڕیشی ماشی برنجیشیدا بهێنێ و لە سیرەوە هەتا پیاز هەموو شتەکت بە بگەڕێتەوە. کاکەوەیس نەک لە جەهەنەم بەڵکو دەزەخی ڕاستقینەی جەهەنەمیش بگیرسێتەوە، ئەوا لەوەش ئامادەم ببمە هاوبیر و هاوڕێ و هاوچارەنووسی، ئاخر لەم بوارانەدا و لەتەک ئەودا، چ زیانێکم پێ نەگەیشت. مرۆیەکی تەواو سادە و ڕاستگۆ، پاک، دەسەز، یەکڕوو، بێنیاز و دوور لەبەرژەوەندیخوازی بوو. چاوچنۆکی دنیایی نەبوو، بەگەرد بوو بە عەشقەوە وەک خواپەرستی کوردایەتی دەکرد و هەوەستەکانی ئەوپەڕی بوێریان لەخۆگرتبوو.

هاوبیرەکەم! بۆیە جوان و ئیسسکسووک و خۆشەویستی هەمووان بوو، چونکە هیچ هیزێک نەبوو کوردبوونی لا ناشیرین کات و لێی داگیر کات و قەڵەمەکەی لە بکەێت و بەهیچ نرخێکی نەدەدا ، لەو هەموو نرخانەی کە بۆی دانرابوو. تە بوویت بەر لەهەر کەسێکی تر و چەند دەیەیەک لەمەوپێش، ئەمانی تەونی جاڵجاڵۆکەت بە باسکانی، گەندەڵی و فایلداری ئەهریمەنەکان سیخناخ کرد. بە مرواری وشە جوانەکانت، قاوی نادادی و پەخەواتی دەسەاتی خەیتان کرد. هەر تەش بوویت

دەستبەرداری بیر و ئاواتەکان نەبوویت و وەک چیای پیرەمەگروون خۆڕاگریت کرد و وانە و پەندەکت نیشاندای ین و فێرکردین، هەرگیزاووهەرگیز لەبیر نەچێتەوە.
وەک ئاماژەم پێدا دەنگە فرە دژوار و سەخت بێت، لەڕدا بتوانم گەشتی تەمەنی هاوبیرەتیمان و مژووی سەرلەبەری بیرەوەریەکانی نەوانمان بکەمەوە. لە چەندە بتوانم هەندە وەستگەی تەمەنی هاوبیرەتیمان بەسەر دەکەمەوە.

ساڵی ١٩٨٧ کۆنفراسکی پاسک و کۆبوونەوە سەکسە بوو لە سوید،من بەرماڵی کاک حەکیم کەوتم. چ خەش بوو دوای پەڕاگەندەیم بە هەندەران، بە یەکەمجار لەماڵی ئەودا، یاپراخم خواردوو و دوای هاتنی کاک ئازاد دیسان بەشکی کاتەکانم لەگەڵ هاوبیردا بەسەر دەبرد. یەکە خەشترین ڕۆژەکان سەردانکی ڕەوانشاد شاعیری گەورەمان(شەرکە بکەس) بوو بەڵای کاک ئازاد لە نەخەشخانە. مامەستا شەرکە، باسی گەیاندە سەر زمانی کوردی و وشەی(ژان) دەمەتەقێیکی گەرمی خوڵقاند.
لە کۆنگرە و کۆنفرانس و کۆبوونەوەکانی پاسک و سەکسەدا پەک دەگەشتینەوە. من زەر لەی نزیک بووم و بەسەرنجە ورد و قووڵەکانی سەرسام بووم. بە خەڵدانەوە ئەویش لەتەکم دا، ئەوپەڕی خەشحاڵی نیشان دەدا.

سەردەمانک لە دەرکردنی (گەڤاری خوێندکاری کورد)دا، پەکەوە کارمان دەکرد و زیاتر لەک نزیکتر بووینەوە. من هەر بەم دیوە سیاسی و هاوبیرییەی قنیاتم نەکرد، بەڵکو خرەشانم و خەشم بە بەختیار دەزانم چاوپەکەوتنکی دوورودرێژم بەناوی (پرسیارەکان هەشتا تینووی وەڵامن) لەتەک دا ئەنجام داو بەاوکرایەوە. گفتمان وابوو، نەخەشی وازی لە بەنەت، درێژە بەکاروانی چاوپەکەوتنکە بدەن،تا وەڵامی لەژیکدار بە پرسیارەکان فەرمالە دەبن. دواتر لەگەڵ چەند برا و هاوبیرەکی تردا لە دەرکردنی (گەڤاری قەقنەس)دا، دیسان دەستبەکاربووینەوە و ژمارەکی کەوتە بەردەست و بەرهنجی تاقانەی خەی ژمارە دووشی ئامادە کرد،ئیدی فاکتە دەرکییەکانی نەداریی و سەختی کار و تەنها باڵی ئەو پرەژیەشی ڕاگرت. کارەکی ترم لەتەک هاوبیر حەکیم دا، خوێندنەوە و ناساندنی کتێبکەی بوو لەسەر عەلی باپیر.
هەڵایان… ئەم فرە وەستگەیی و فرە لایەنییە، ڕەگرە لەبەردەم ئەوەی بەرجەستەکردنی کوردبوون و خزمەتەکانی هاوبیر حەکیم، نەک لە توانای وتارەک دا نەبێت، بەڵکو لە ڕەهانکیش دا جێی نەبێتەوە.

دەبوو بیناسی و تێکەڵی بوو بێتی و لێی حاڵی بووبیت و بچاوی خۆت حەسرەت و ماندووبونکەی کوردبوون لە هەناو و بە سیمایەوە ببینیت، ئەوجا دەزانی ئەمە باس لە چ مرۆڤێک دەکەین!. هاوبیر حەکیم، یەکێ و نابێتە دوو، کوردێک بوو،وەک نیشتمانە داگیرکراو و چەوساوەکەی، جەرگ و دڵ و هەناوی هەڵاهەڵا بوو. هەشتبیرێکی سەراسویی بەپەرۆشی کوردبوون و قەبووڵکردنی میکی هەنگین بوو، بەنووسین و وەرگێڕانکانی چەشنی هەوبارێک، هەرگیز هاژەی لە نابەڵە و تاقگەیەکە بیر و بۆچوونکانی لە قەبەزە ناکەون.
ح. کاکەوەیس، لەتاقیکردنەوەی کوردبوون دا، نمرەی یەکی هەنابوو، سەرکەوتووانە قەناخەکەی بەیو بوو، توانیبووی مەدالیای زێڕین بدەست بهێنێ.
هاوبیرێ ئازیزکەم، هەرکاتێ قوینگەکەت لەمژوو گیر دەکرد، لەشاوی خۆفەت و ئازارت لە دڵهاتە دەری. هەر چرکەساتکیش باست لەکوردبوون دەکرد، باوەڕ و مەردایەتی و دلسۆزی و پاکێتیت لە هەڵدەوەری. سیمای هەڵقرچاوت تابلۆی بریندکی ئازاراوی قووڵ بوو، تێکەڵی ژان و ئازارکانی نەتەوەکەتی تەدا قەتیس مابوو. هەناسەت بەکروزی قژی کچێ گەرمیانی و بەن دوکەڵی گازی کرکووکی داگیرکراو و خاکی سوتماککراوی حەساری لە بەرز دەبەوە.

ئەرێ تۆ لە قەفەزی سنگتدا دەڵگرتبووە، یان تەنووری هەڵقرچانی ژانکانی بندەستی و زەلیلی کوردبوون!؟. بەکروزی خەمی نیشتمانی تۆ، مرۆی هەسارکانی دیکەشی هەراسان دەکرد. ئەرێ ، برالە، تۆ تەنیا مرۆیک بوویت لە گۆشت و ئێسک و خوێن یا پێیکەرێک بوویت لە پۆلا؟!. ئاخر نازانم چۆن بەرگەی ئەم هەموو خەمە قورس و ئازارە بەسوە و ژانە گرانانەت دەگرت! دەی زامدار و سستی هەندەی مشتەکێیکت،چۆن توانی ببێتە ئەمباری ئازار و ژانی ژیانی ٢٧١٨ ساڵی بندەستی؟!. دیارە ململانێی تۆ لەتەک مردان دا بە ئەوە نەبووە، چرکەساتکانی تەمەنت درێژ بکەیتەوە، بەڵکو دەتویست هەرچی هەست و هۆش و گۆشت و خوێنی جەست هەیە بیگووشی و چی تریشت لەدەست دێ، وەک دوا تنۆکی ڕۆح و باوەڕ و هەزت بیتکەنیتە سەر خەرمانی خزمەتی دەزە ڕەواکەت.

هەر کاکەویس، ئەوەی نەتناسێ و بەرهەمکانتی نەخوێندبێتەوە، وادەزانێ ئەم قسانە زیادەڕەویان لەخۆوە پێچاوە و بەناوی تۆوە فشە و درۆ کردکە دەکەین! ئەوەی هەناوی هەناسەی تێی نەچووبێ بەسەردا، پێی وایە ئەمە خەریکی داهێنانە قووتکردنەوەین!. ئەوەی دەستی نەخستبێتە ناو دەستەوە، بریندکانی نیشتمانی نەژماردبێت و

چیرۆکانی تەعریب و کاولکردنی گەرمیان و سووتانی کەرکووکتی گوێ لێ نەبووبێ و نەخوێندبێتەوە و بە باس نەکرا بێت، کوڕانە بوون تەماتبارمان دەکات،کە گوایە ئەمە خەریکی داتاشینی فسفس پاڵەوانین. ئەوەی ژانی بندەستی تا سەر ئێسک پێیدا نەجزا بێت، وا بیردەکاتەوە ئەمە پروپاگەندە بۆ تاکپەرستی دەکەین و خەریکین بە خەیاڵی یەتیبیایی ڕۆژگار و ژینگەی حەسانەوەی تاراوگەی دوور لە ناسەر و مەینەتییەکان، جەستەی دایکی کوردستان دڵاوەنینەوە. ئاخر نازانن تۆ تەمەنێک زیاترە خۆ دەسووتێنی و ئاگریش لە ئەمە بردەدێیت و خێت لە زەریای خوێناکانی نێتۆیەک دا نقووم دەبیت و ئەمەش بەدیارتەوە دەستپاچە دادنیشێنی و خێت زامداری و بە هەموو ئازارەکانی سەرتاپای کوردەوە گێنگە دەخوێیت و ئەمەش توانای تیمارکردنی بریندی تەمان نییە.
کاکۆیس سیمبۆلی پرسە گەورە و هێواکەی ناسنامەی نێتۆە و خاکە، کاکۆیس بریندی خوێن لەبەرچووی نیشتمانە، کاکۆیس قەڵغان و مەتەرزی داکێکیکاری کوردایەتی و شمشێری هەمەتی سەر داگیرکەر و زاڵمانە.

هاوبیرە شیرینەکەم کاکۆیس، دوای ئێغری یەکجارەکیت، چەند جارە لە بەری جارە فرمێسکی خوێناویت پێ هەڵوەرانم. لەگەڵ هەر ناوهێنانێکت دا، ئەفسووسێکی قوڵی دوکەڵاویت پێ کەشاوم ! بە هەر نموونەیەک ناچارم دەکەیت، مشتە لە خرواری باسگەلی تۆ بهێنمەوە و بەئاگایانە یاخود بەوپەڕی هۆشیارییەوە، مستەکی تۆند ئاخ هەڵکێشان لە ڕانی خەم بدەم، یان شۆقێیەک لە مەزەکەی بردەمم هەڵسینم، یاخود کتێبەکەی دەستم داخەم و وەلاوەی نەم و نەفرەتێکی خێست لە مردن بکەم، ئەو مردنەی نامەردانە هات و تەی لە بن باڵە هۆشکانی خەیدا شاردەوە و کارەکی کرد، ئەمە نەتوانین بە هەرگیزاو و هەرگیز جارەکی تر لە تاڵە موو سپییەکانی دەتەنگی نیشتمانت بەوانین.
هاوبیرەکەم، کاک حەکیم کاکۆیس، مەرگی تۆ کارەکی کرد، تا نەشتەر لە بریندی کوردبوونم گیر بکەم، تاڵاو و خوێناو و ئازاراو و خەفەتتاوم بە کەچی ناوادەی تۆ لە دێت. پەوەندی نێوان من و تۆ جگە لەسەدان و هەزاران جار نامەگۆینەوە و پێکەوە تلفون کردن و سەماخکردنی جراوجرەوە، بە تۆندی پێکەوە بەسترا بوو. لەئێستا مخابن هیچی ترم نییە بیخەمە سەر سینی زێرینی ناوهێنانی تۆ و ڕازاندنەوەی خوانی پێشوازی بابەتی تۆ و مەدالیای شانازی هاوبیرێتییەوە. ئەمە لە پاسک و سەکسە دا پێکەوە، دوو باڵ بووین و دوو پێچکە بە یەک ئامانج کەوتبووینە ڕێ. گەڤاری خوێندکاری

کوردمان بە ئارەق و خوێن ئاودا،گەڤاری قەڤنەس بە ھەنجدانەکی زەر و ماندووبونەکی بە سنووری تەوە،ھاتە بوونەوە. لەو ساتەوەختانەش دا،کە سیاسەت نەدەماو و بەرەو قەزلەوەھاتن و وەسبوونی دەبردین، ژینگەی باسوخواستی مامستا مەسعوودمحەمەد،وەک فریادەس خەرا و ھەمیشە دەبەوە ھەوێنی زەرینەی پەیوەندی و گفتوگەکانمان. تە وەک عاشق و وەرگەڕەکی گەورەی مامستا و منیش وەک قوتابی و دەروێشەکی جەزبەگرتووی ھەمیشە تینوو. بەپانتایی و درێژایی بابەتەکان دا تەھەدەچووین. جا گەلێ، ئیدی چ ئامراز و ئامرازەکی پەیوەستکردنی لەمە بەھەزتر و خەشتر و بەنرختر ھەیە،دوو ھاوبیر پەکەوە شتەک بدات!؟.

یادەوریەکانت چنگیان لە ھەناوم گیرکردووە و ھەحم داخ دەکەن. فرمسکم جگەلەی بەستووە و ئازاری بە بانەوە تلاوتلی ناخەشم پە دەکات. لە ھەنووکەدا خوێن دەخەموە حەزم دەکرد بوومایەتە بزمارەکی تابووتەکەت و چنگە لە خێی سەر گەکەکەت و تێیزمبەردەک لە کەلەکەت. کاکەوەیس نەمزانی خەتای تەیە یاخود من تاوانبارم! تە زوو ھێشتی و من درەنگ بەر چەخماخەی مردنەکەت کەوتم! ئاخر من لەرەدا چی تەمار بکەم چۆن بتوانم، چیرۆکی ٣١ ساڵەت بە وشە و ھستەی شاش و شاش پێ بە بگەمەوە!. تە سیمای ھێش داگەڕاویت، ھەموو حیکایەت و خەمکانی کوردبوونی تەدا تەمار کراوە. تە مەرگی خەتت باش ھەست پە کرد بوو، لەی نەدەترسای و باکت لەی نەبوو. ئەوەی مەراقت بوو تەواونەکردنی پرۆژەکان و نەھاتنەدی ئاواتەکانت بوو. کاک حەکیم بەنووسین و وەرگەڕان، خاوەنی ٢٨ بەرھەمە لە شاکاریدا کەم وێنەن. ھاوسات بەسەدان وتاری لە گەڤار و ھەژنامەکان و بلاگەک و واڵەکەی خەیدا بەاو کردەتەوە. چەندینی بابەتیشی بەناوی خوازراوەوە بەاوکردەتەوە. ئەوەی بەمن لە مردنە ناوادەکەی ئازاراویترە، ئەوەیە ئەو زەری پەمابوو، پەشکەشمان بکات، لە مەرگ قەڵەمەکەی لەدەست خستەخوارە. ماڵئاوایی کاکەوەیس بەزیانەکی گەورە بە ھێشنبیریی کوردیی دادەنرێ. بە ھاوبیرانی نەتەوەیش، دوای مەرگی کاک ئازاد مستەفا، ھاوبیر حەکیم لە دیاترین ئەو ھاوبیرانە بوو، کە ھەچکەی کاک ئازادی بەرندا و خێی کردە پێش قەڵەوەی داکەکی لەبیر و ھزری نەتەوایەتی و درێژدان بە کوردایەتی کردن.
بەرلەوەی مەرگ بیپێچێتەوە، لەیەکی لە گفتوگەکانمان دا، وتی: " سەرقاڵی نووسینی ھەمانکم ، باس لە چەنێتی ھاتنی ئیسلام دەکات، بە کوردستان. زەر دەم پەی خەشە و بوارەکی باش و فراوانم لەبەردەمدا، زەر شت بەم و بنووسم".

هاوبیرەکەم، تۆ ئەو مامۆستا شکۆدارەی، سەبارەی قورست بەسەر سەری هەمووانەوەیە. تۆ ئەو تروسکەی هیوایەی، بەردەوام وزە و وزە و باوەڕ و جوامێری بە ئێمە دەبەخشیت، تۆ نووسەرە خاوەن باوەڕیت سات لەدوای سات هزر و بیرت گەشتر دەبنەوە و نەمرتر دەبن. بە هەرکوێ بچین چراکەی تۆ دادەگیرسێنین و لەگەڵ خەمان دەبەین، باسی هەرشتێ بکەین، مەبەست لە گەورەیی تۆ دەخوازین، بمانەوێ هەرشتێ بکەین، تەماشای پانتایی و درۆزایی باڵەای تۆ دەکەین،دەست بەرین بە هەر کارێک،لە خەرمانی تۆوە گورزە و مەڵەی باوەڕ و ئیمان دەبەین و هەگبە و تەشووی ئەی تەکەشانی لە پێ دەکەین.
هاوبیر حەکیم نزیکەی هەموو بەرهەمە عەرەبییەکانی مامۆستا مەسعوود محەمەدی کە بەزمانێکی پڕنایابی سەخت و دژوار نووسراون، کردووە بە کوردی بە شێوەیەکی زۆر لێوەشاوانە، کە نزیکەی ١٠ بەرهەم دەبن، بەرهەمی شاکار و دانسقە. لە ئەدەبی جیهانیشەوە، ١١ ڕۆمانی وەرگێڕاوە و خەیشی چەند بابەتێکی ڕۆخنەیی و چەند ڕۆمانێکی نووسیوە.چەندین چیرۆک و وتاری جۆراوجۆری ئەدەبی و زمانەوانی لە گۆڤار و ڕۆژنامەکانی ناوەوە و دەرەوەی کوردستان دا بڵاوکردۆتەوە.
بەر لە سەینەوەی دوا تێکی فرمێسکی خەمباریی ئێم مائئاوایەکەی هاوبیر حەکیم، ئاواتەخوازم تەواوی نووسینەکانی لە بەرهەمێک دا کۆکرێنەوە و کتێبخانەی کوردی لێم نووسینە گەوهەریانەیشی بەبەش نەبێت.

لێرەدا بە ئاشنایی خوێنەری کورد، لیستی ناوی کتێبەکانی،ئەوەی لەبەردەستدان بڵاو دەکەمەوە
لیستی ناوی بەرهەمەکانی:
****

١ــ خەرت دەگاتێ عەزیز نەسین و. لەفارسییەوە ١٩٨٧
٢ــ کەڵەگەی ئاژەڵ، هیچ نەنووسراوە
٣ــ نامەکانی مەسعوود محەمەد ٢٠٠٦
٤ــ دەموودووی هزر لە عەرەبییەوە ٢٠١٣
٥ــ زمانی کورد،لە عەرەبییەوە ٢٠١٠
٦ــ هاوسەنگکردنەوەی تەرازووی سەنگەلا لە عەرەبییەوە ٢٠١٠
٧ــ بە گەڕباشۆف ، لەعەرەبییەوە ٢٠١٤
٨ــ بەچوونێک لەسەر لێکدانەوەی مرۆیی مەژوو،لە عەرەبییەوە ٢٠٠٩
٩ــ کەمەڵگای مرۆقایەتی، بۆچی بە شێتخانە دەچێ؟،لە عەرەبییەوە ٢٠٠٩
١٠ ــ ڕۆمانی ١٩٨٤ ، جۆرج ئۆروێل لە سویدییەوە ٢٠٠٥
١١ــ گورگی ڕووتەلان لە سویدییەوە ٢٠٠٧ هەرمان هەسە

١٢ـ پرسیارکان هشتا تینووی ورامن، چاوپکەوتن لەتک هەلبژرنجیی دا ٢٠١٠
١٣ـ کلارفەن، لە سویدیەوە خالید حوسینی
١٤ـ تارپا… ئسپە کویلە لە سویدیەوە ٢٠١١ستیڤن ڤرنستوم
١٥ـ دن کیشت ١٩٩٩ لە سویدیەوە سرڤانتس
١٦ـ ئاوی نابە بگوترە دبە بگوترە دیداری کاکویس لەگەل ئەمجد شاکلی ٢٠٠٤
١٧ـ شاخکانیش دنگیان دایەوە خالید حوسنی ٢٠١٤
١٨ـ تونی جاجاکە،حکیم کاکویس رەمان ٢٠٠٨
١٩ـ کچ هەیبژاردم اسماعیل عتمان و ماتیاس شیلین لە سویدیەوە ٢٠١٢
٢٠ـ گەلورانی دشتوودر جاک لندن ٢٠٠٤ لە سویدیەوە
٢١ـ بازنەی ترس حوسن سومدە و کاوە جیەم ٢٠٠١ بەناوی خوازراوی کاوس عەبدوڵا لە ئینگلیزییەوە
٢٢ـ مەملەکەتی سەگکان حکیم کاکویس ٢٠١٧
٢٣ـ تاوان و سزا، فیدر دستیڤسکی ٢٠١٥ لە سویدیەوە
٢٤ـ حجکی تر بە بردرگای (خەتە)ی زانا لە عەرەبییەوە
٢٥ـ نەتەوایەتی کورد و ئیسلامەتییەکەی،حکیم کاویس
٢٦ـ تیرژە بە شۆڕنگکەی (حەمە سعید حسن)دا
٢٧ـ سەگکەشیان چوارمیان بوو، رەمان حکیم کاکویس
٢٨ـ بەردیش بەدەنگ دە منداڵیی لە کەمبەجیا مالیدا ژیموسیاک لە سویدیەوە ٢٠٠٦

دەوازبهێنە … نووسینی: جیهان بن ابحی …. وەرگێڕانی: ئاری بابان

واز بهێنە با چاوە کانت لە ئامێزم بگرێ
تە مە نێکم پی ببە خشە
لە سە روی ناڵە ی چراکانی ئاسمانەوە بێت
گۆی مالنیا

لەسەر لەوام
گەشە ئەکات
وەک کەنیشکەی ئاو ئەتوەمەوە و
ماچەکانت لەم بارانە ئەمپارێزێت
واز بێنە
با ڕوو لە قیبلەت بکەم
بە ماچەکانت نوێژ دابەستم
لەو کاتەوەی تۆ ڕۆیشتویی
پەڕەشی باڵی کەشاوە بەسەر بادا و
سەبارەکەم ئێوارەتەوە
ئایئەماڵ
هەناسەم لێڕەبەت و وشکی ئەکات
شەونمەکانی بەرەنگی ئاون
ئەمگرێتەوە
ئایەتەکم لە پەیامی ئاو
لەوەتەی تۆ ڕۆیشتوی
لەتەنیشت پیرەزیەکانمەوە
مەیخانەی دروست دەکەن
بەهەڵە منیش نوێژ دادەبەستم و
ڕوو لە کەعبەی هەڵە دەکەم
ئاسۆ لەسەر جەستەم
نەزانانە سەما دەکات
. لەسەر جەستەم پشکۆ بارانە
ڕەنگەکان
یەک لەدوای یەک
کاڵ دەبنەوە
دیارنامێنن
دەوازبهێنە
با ڕووگەم تە بیت و
نوێژ دابەستم
شەونمەکانی
بەرەنگ و بەرامی
ئاسمان پەیمان دەدەن
کە نەهێین
دەریا خۆی
لەدەست بدات
شەپۆلەکانیش

خۆنکانین نشارنەوە..
میلی کاژرکان
نیوەی شەو لەدەدات
تەفانی خەی دەیخنکێنێ
خەشەویستیش
بە سەرخەشی
بەرامبەرمان ئاوەستاوە
هەنگاوەکانی بەملا دەن و
بەولا دەچن
بەرپەی خەشی هەرنابینێت
وەک منداڵێک
بەر لە خەوتن نزاکانی خەی بخوێنێت
یا بە حەسرەتەوە بە خودای ئەم دونیایە
هاوار بکات
هەردەمێی فرمێسکی سەرگەنامە
لە گەمایە
دە وازبێنە
لە گلەییو سەرزەنشتم

گۆڤاری هانا ژمارە 4

بە خوێندنەوەی ژمارە 4ی گۆڤاری هانا کلیکی ئێرەبکەن ...

"هانا" ی ژمارە ٤ خولی دووەم، سالی ٢٠١٨

بەر هەمەکانی ئەم ژمارەیە:

١- منداڵ و فەنتازیای مەرگ، نووسینی بەکر ئەحمەد

٢- ئەنکم کەتان، جەلال قادر

٣- پرسیار و ماناکانی پرسیار لە کورتە چیرۆکی ئەنکم کەتان، نووسینی عەبدوڵا سڵێمان "مەشخەل"

٤- دیدارێک لەگەل عەبدوڵا سڵێمان "مەشخەل"

٥- بلیتی بەخت، ئەنتۆن چیخۆف، وەرگێڕانی شلێر ڕەشید

٦- فاتم بەخشوودە، هونەرمەندێکی ناوازە، نووسینی سلیمان قاسمیانی

٧- شیعر: ئەحمەد دڵزار، فاتح شێخ "چاوە"، سلیمان قاسمیانی، مەشخەل، بەکر ئەحمەد

٨- خەتەنەی کوڕان و مافی منداڵان، نووسینی سلیمان قاسمیانی

٩- خۆرنشینان بارانی وشە سوورەکان تەڕم دەکا! ڕاپورتی گۆڤاری هانا

بۆ خوێندنەوەی گۆڤاری هانا کلیکی نێرە بکەن

http://www.hana.se/index/?p=839

کەرکوک لە نیوان دڵی کاک و قودسی مامدا … هەورامان خالید

دوای بیست و هەشت ساڵ حوکمڕانی هەردوو بنەماڵەی تاڵەبانی و بارزانی لە شارەکەدا، هەشتا کورد خاوەنی پێگەی خۆی نیە. دەخی ئێستای شارەکەش، دەیسەلمێنێت، کە کەرکوک نەک دڵ و قودس بگرە شارێکی کوردستانیش نیە! کەرکوک لە ئێستادا جێی شەرمەزاری و مایەی پیسواکردنی دەسەاتی کوردیە؛ چونکە دوای ئەو هەموو خەبات و خوێنە، دەبینین بە ترسکی زەرەو لە نیوەشەودا بە دەماکەوە ئاڵای

کوردستان لەرەولەوە بەرزدەکرێتەوە؟!
چ گاڵتە جارییەکە؟! تا ئێستا ناتوانرێت ڕێز لە خوێنی دڵیان و سەدان هەزاری ئەو شارە بگیریت کە لەپناویدا شەهید بوون! بەڵام دەتوانن، بەئازادی و بەبەرچاوی خەڵکەکەیەوە داهاتوو سامانەکەی بدزن.

لەڕاستیدا ئەبە خەڵکی کەرکوک ئەوە باش بزانن، کە شارەکەیان تەنها بەخاتری سامان و داهاتەکەی "قودس و دەڵی کوردستانە لای بەرپرسان.
زیندوترین بەڵگەش، تیری شانزدەی ئۆکتۆبەرە، کە لە پشتی گەنجانی کوردپەروەری شارەکەیان چەقاند. تیرێک کە بریندەکەی هێشتا خوێنی لێدەچۆڕێت.
نەوەکانی جووت بنەماڵە بەدرێژایی مێژوو، بەڵژی ڕووناک، سووکایەتی نەما بە خەڵکی ئەم شارەی نەکەن!

ئاوارەیانکردن، تاڵانیانکردن، تێنانەت ئەو ئازایەی کە کەرکوکیەکان، لەزەمەنی ڕژێمی بەعسدا، بە پێشچاوی جەلادەکانی صەدامەوە بەرزیاندەکردەوە، لەسایەی سیاسەتی شکستخواردووی بارزگانەکانی نەوتەوە ئەویشیان دڵانەند.
بەیە لەئێستادا خوێنی هەرگۆرەی کەرکوکیەکان، بەرزکردنەوەی ئالای نەتەوەکەیانە، بەمەش نیوسەدە لەخەباتی شار و شاخی کەرکوکیەکان وەکو دوکەڵی بیرەنەوتەکانی بابەگۆگو چوو بەهەوادا.
بەیە ئەتوانین بڵێین کەرکوک بزنەکی شیردەری جووت بنەماڵەیەو نە دە، نە قودسی کوردستانیشە.

هەورامان خالید

کەی مافەکانی پێشمەرگەی دەرین ئەدرێت؟ … ئەحمەد رەجەب

لەم نووسینەدا باسی زەوی بە پێشمەرگەی دەرینەو بە هوە بازرگانی و گەندەڵیەوە پێشمەرگەی دەرین کراوە بە دوو بەش، بەشکیان بەبەشن و زویان نییەو ئەو بەشەکەی تریان شانسی هەیە لە جیاتی یەك پارچە

زەوی، دوو پارچەی زەویان پێدراوە.
کاتێك ڕۆژەکانی گەرما وازیان لە خۆشی ژیانی لاوێتی و، کارو بژێوی خێزانەکانیان هەڵگرت و، ڕوویانکردە شاخە سەرکەشەکانی کوردستان و، بوونە پێشمەرگەو چەکیان دژ بە ڕژیمە دیکتاتۆرییە خوێنمژەکان کردە شان، بە هیچ شێوەیەك بیری ئەوەیان نەکرد پاشەڕۆژ بە بۆنەی ئەم چەك هەڵگرتنە ببنە خاوەن موچەو زەوی و تەلارو باخ و تۆتۆمبێل.
پێشمەرگە: ناوێکی بەرزو پڕڕەوە، هەموو کات لەپێناو بیرو باوەڕو نیشتمان و گەلدا خۆی بەخت کردووەو، دژ بە ڕژێمە دیکتاتۆرییەکان و بیری شۆڤێنیستی و ڕەگەزپەرستی دەسەلاتە داگیرکەرەکانی نیشتمان جەنگاوەو، بەوەش سەربەرزی بۆ خاك و گەلەکەی تۆمارکردووەو، ڕۆژانە ناوی پێشمەرگە ئەبیستراێت و، زۆربەی خەڵکی زەحمەتکێشی کوردستان و ئەو کەسانەی لە پێناو ئازادی و ئاواتە پیرۆزەکانی گەلدا تێکۆشاون باسی پێشمەرگە و ڕۆژانی سەختی پێشمەرگایەتی ئەکەن و، بە چاوڕڕزو شانازییەوە ئەروانێنە ئەو مێژووە پر سەروەرییە، ئەمە لە لایەکەوەو، لە لایەکی ترەوە هەندێ لە بەرپرسانی دەسەلاتی کوردستان پێشمەرگەیان کردووەتە وێردی سەر زبانیان و، لە بەشەکانی ڕاگەیاندن ئەوە دەرئەخەن کە (هەموو) داخوازییەکانی پێشمەرگەیان دابینکردووەو، هیچی تر نەماوە بۆیان بکەن و، بۆ چەواشەکردنی جەماوەری گەل و بۆ داپۆشینی تاوان و گەندەڵییەکانیان، ، دەستئەکەنە لاف وگەزافی درۆو دەلەسە.

لێرەدا پرسیار ئەوەیە، تاکەی پێشمەرگە دێرینەکان بدەنگ بن، تاکەی مافەکانیان زەوت بکرێن، تاکەی مافەکانیان بدرێن بە کەسانی تر، تاکەی بەرپرسانی کوردستان تەنها خۆیان بە پێشمەرگە بزانن و مافەکانی پێشمەرگە پێشێل بکەن و، بۆ خۆیان و کەسوکارو خزم و دەستوپەیوەندەکانیان هەموو شتێك دابین بکەن و، وەك باڵت کوردستان تەنهاو تەنها ولاتی ئەوانەو، ئەبۆ هەموو (خەیرو بەرکەتی) هەر بۆ ئەوان بێت، تا کەی گەندەڵی ڕیسوا نەکرێت، تاکەی ڕۆژی جاش بگیرێت و، پێشمەرگە فەرامۆش بکرێت، تاکەی ڕۆژ لە ڕاپۆرت نووسەکانی ڕژێمی بەعسی فاشی بگیرێت.

ئەمڕۆ لە سایەی ناوی پێشمەرگە چەندان تاقم و دەیان هەزار کەس بوونەتە خاوەن موچەی بەرزو، خاوەن ئەرزو کێشك و تەلارو، دیارە تەنها پێشمەرگە مافی خۆیەتی بە ناوی پێشمەرگەی دێرینەوە خانەنشینی بکرێت و، زەوی وەربگرێت، بەڵام ئەمڕۆ لە سایەی میرەکانی کوردستان گاڵتە بە ناوی پیرۆزی پێشمەرگەوە ئەکەن و، پارەو ئەرزە ئەبارێن و ئەیبەخشن و ئەیدەن بە باوك و دایك و خوشك و برا و خزم

و، دراوسێی و کاسەلێس و دەستوپەیوندەکانیان و،
لە کوردستان ژمارەیەك لە پیشمەرگە زەوی وەرگرتووە و، ژمارەکەی تر چاوەروانە بەڕام سەرك جاش و جەیش شەعبی و موختاری راپەرت نووس و خاوەن فایلەکان کە سیخوریان بۆ حزبی بەعس و رژێمەکەی بەغدا ئەکرد زەویان وەردەگرتووەو،
کار بەوەش نەوەستاوە هەندێك لەو سەرك جاش و موختار راپەرت نووسانە بوونەتە دەمراستی بەرپرسە گەورەکان و، سەرەرای ئەوەی کە لە بنچینەوە زەویان هەیە، زەوی تریشیان وەرگرتووە، دیارە کوردستان تاپۆی ئەو جارە کەسانەیەو، تا سەرك جاش و خاوەن فایەل ماوە پێشمەرگەی دڕین بۆ بەشە..
هێزو پارتە کوردستانییەکان و حزبی شیوعی پێشمەرگەیان هەبوو، هەریەك لەمانە لە سەنگەری گەلدا دژ بە داگیرکەرانی کوردستان خەباتیان ئەکردو، هیچ کات بەرامبەر بە دوژمنی دیکتاتوری فاشی سارد نەبووەو، پێشمەرگەکانی زۆر کارامەو گورجوگۆ بوون لە پەلاماردانداندان دژ بە دوژمنیان و، ئەگەر لە پێشمەرگەی لایەنەکانی تریان زۆرتر نەکردبێت، قەت کەمتریان نەکردووە.

خێنی پێشمەرگە شیوعییەکان لە گەڵ خێنی پیشمەرگەی لایەنەکانی تری سەر گۆڕەپانی تەکۆشان لە چەندان شەرو داستاندا ئاوێتەو تێکلاوی یەکتر بوو ، بۆ نموونە لە داستانی سەلەمیشدا خێنی پێشمەرگەی حزبی سۆشیالیستی کوردستان تێکلاوی خێنی پێشمەرگە نەمرەکانی حزبی شیوعی بوو، هەروا لەگەڵ پێشمەرگە دڵێرەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان لە گرتنی شارۆچکەی قەرەداغ و، پێشمەرگە ئازاکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان لە داگیرکی کردن لە خاکی پیرۆزی کوردستان لە دەی تازە شارو وئاوایی شێخ حەمیدو بناری گلدا دژ بە پرۆسەی چەپەڵی ئەنفال و، لە دەیان شەرو داستانی تردا.

لە سلیمانی بە هەوڵ و کۆششی هاوڕیانی حزبی شیوعی و برادەرانی یەکێتی نیشتمانی کۆمەڵەی پێشمەرگە دڕینەکان دامەزراو دیارە ئەو کارەش، کارێکی باش و پێزەتیڤانەیە بۆ داگیرکی کردن لە مافی رەوای پێشمەرگە دڕینەکان و، هەوڵیان داوە پێشمەرگەی هەموو لایەنەکان لە دەوری خۆیاندا کۆ بکەنەوەو، بەڵام خواستیان تا ئێستا نەهاتووەتە دی و، پێشمەرگەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان دووڕەپەڕزن و، نایانەوێ خۆیان بەو کۆمەڵەیە گرێ بدەن.
من وەك سەدان وهەزاران پێشمەرگە لە ولاتەکەم مافم خوراوەو، بستێك (زەوی) یەم پێنەدراوەو، زۆربەی ناسیاوەکانم باوەڕ ناکەن و، هەندێکیان سوێند بەخواو بە پێغەمبەرو بە (موقەدەسات) و تەلاق

ئەخ‌ن كە زەویم وەرگرتووەو ، ب‌یە ب‌دەنگم..

من تا ئ‌ستا (یەك بست زەوی) یم وەرنەگرتووەو، هیچ كات ب‌دەنگ نەب‌ووم و، لە زەر ب‌واردا باسم ل‌یكردووەو، هەمیشە وتوومە ناسیاوەكانم (هەقیان) ە باوەرم پ‌ ناكەن و، روو بە روو پ‌م ئەو‌ن : ئەگەر زەوی بە (ت‌) ی خاوەن ت‌كشانكی زەر نەدراب‌ت، ئەی بە ك‌ دراوەو، بە كی ئەدەن؟؟

ولامدانەوەی ئەو بەرزانە ئاسان نییەو، بگرە زەر سەختەو، ئەبی ب‌م : راستە زەوی ب‌ە بەشك پ‌شمەرگە دراوەو، ئەوەش مافی خ‌یانەو، جی دخشی ئ‌مەی پ‌شمەرگەو ئەو كەسانەیە كە دسزی گەل و نیشتمانن و، من لەرەدا ناچارم بە (راشكاوی) ئاماژە بەو كەسانە بدەم كە لە ریزی بەعسی دیكتات‌ری كاریان كردووە وەك سیخور، راپ‌رت نووس، جاش و موستەشارو كارمەندی پایە بەرزی دامودەزگاكانی رژ‌می گ‌ر بە گ‌رو، ئەمرش هەر ئەوان لە ریزی پ‌شەوەن و، بوونەتە خاوەن ماف لە ئەرز وەرگرتن، مووچەی باش وپلەوپایەی بەرزو نایاب و ئەندامی پارلەمان و موستەشاری سەروكەكان و هتـــــــد..
من داوا لە وەزارەتی پ‌شمەرگە و، وەزارەتی دارایی ئەكەم مافی هەموو لایەك وەك یەك بپارزن و، جیاوازی لەنوان پ‌شمەرگەكانی حزبی شیوعی وپارتی و یەكیتی و سسیالیست و زەحمەتكیشان نەكرت و، بە یەك چاو سەیری هەمووان بكرت و، هەوبدرت یارمەتی تەنها ب‌ حزبەكانی دەسەات نەبت و، بچن بە هانای پ‌شمەرگە دیرینەكان كە سانە ژمارەیەكیان كچ ئەكەن.

20/12/2018

پەنابەرەكی كورد پاوراوە ب‌ وەرگرتنی خەاتكی ئەدەبی … ئامادكردنی: هژار

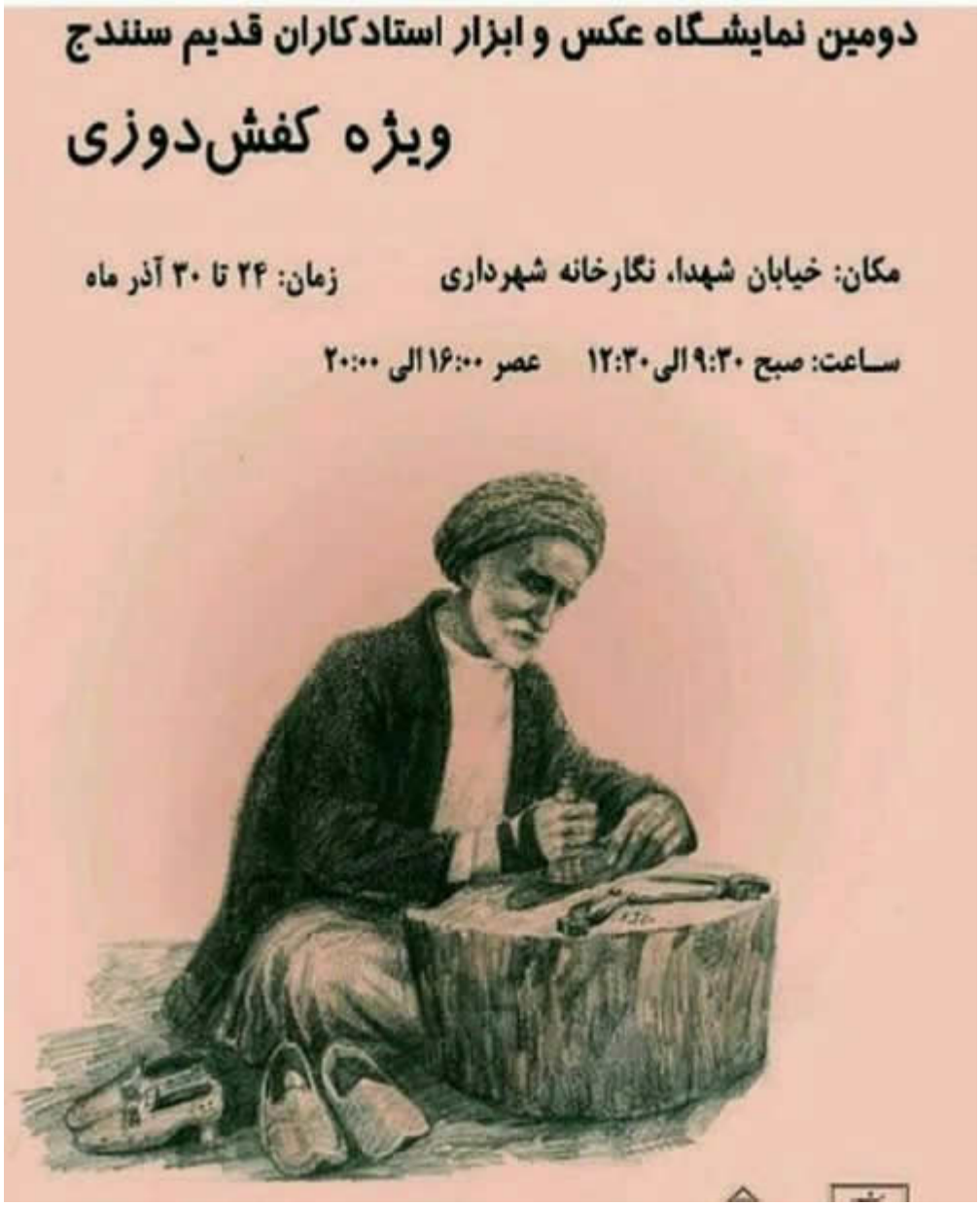
ماپەری وژنامەی زەئەیجی ئوسترالیی ناوی ئەو نوسەر و شنبیرانەی باوكردەوە لە ئوسترالیا كە پاوراون ب‌ وەرگرتنی

خەڵاتەکانی سەرۆك وەزیرانی ویلایەتی ڤیکتۆریای ئەو ووڵاتە کە لەناویاندا ناوی پەنابەرێکی کورد هەیە.
بەهرۆز بوچانی، ئەو پەنابەرە کوردەیە کە بە کتێبێك کە تێکەڵەیەکە لە چەندین ژانری ئەدەبی بەشداری کردووە و پاڵوراوە بۆ ئەو یەکێك لەو خەڵاتانە.
بەرهەمەکەی بوچانی کە بە ناونیشانی " هیچ هاوڕێیەکمان نیە جگە لە چیاکان" باس لە یادەوەرییەکانی خۆی دەکات لە سەرەتای ژیانییەوە هەتا ژیانی پڕ لە کارەساتی لە کەمپەکانی دوورگەی مانوس کە بۆ ماوەی چەندین ساڵە لەو دوورگەیە لەگەڵ سەدان پەنابەری تر دەستبەسەرن.
بەهرۆز بوچانی ، لە بنەڕەتدا خەڵکی ڕۆژهەڵاتی کوردستانە و یەکێکە لەو پەنابەرانەی کە پێشتر ویستویانە بە قاچاخ و بە بەلەم ڕوو لە ئوسترالیا بکەن، بەڵام دەستگیر کراون و ڕەوانەی کەمپەکانی دوورگەی ناورۆ و مانوسی پاپانیوگینیا کراون و بەپێی یاسا تونەدەکانی ئوسترالیا دژی کۆچبەرانی دەریایی نایاسایی ، هەرگیز مافی پەنابەرێتی لە ئوستراليا وەرناگرن.

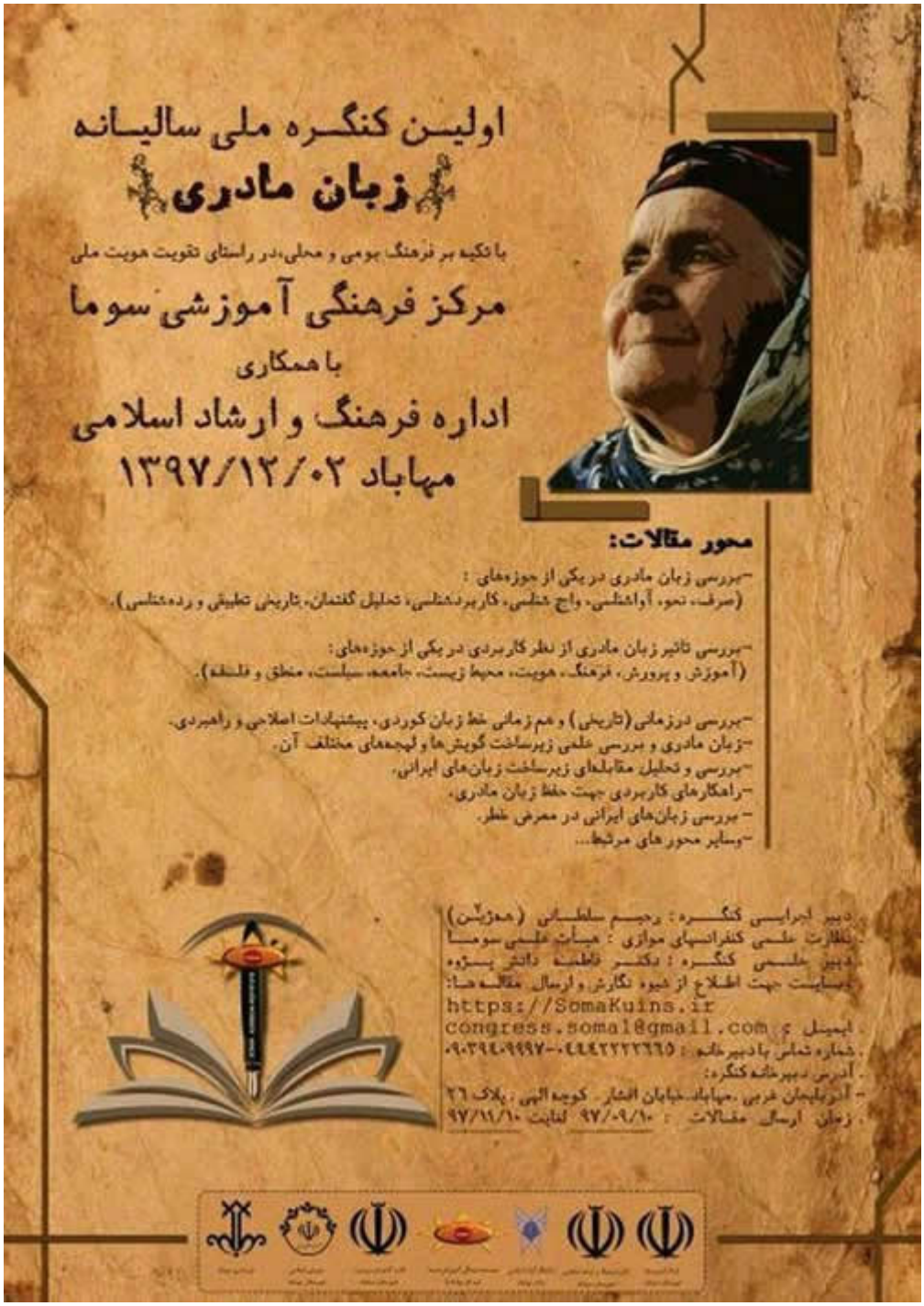
سەرچاوە : ماڵپەری ڕۆژنامەی زەئەیج

چەند هاوڕێک لە کوردستانی ڕۆژهەڵاتەوە ... ئامادکردنی: ئیبراهیم

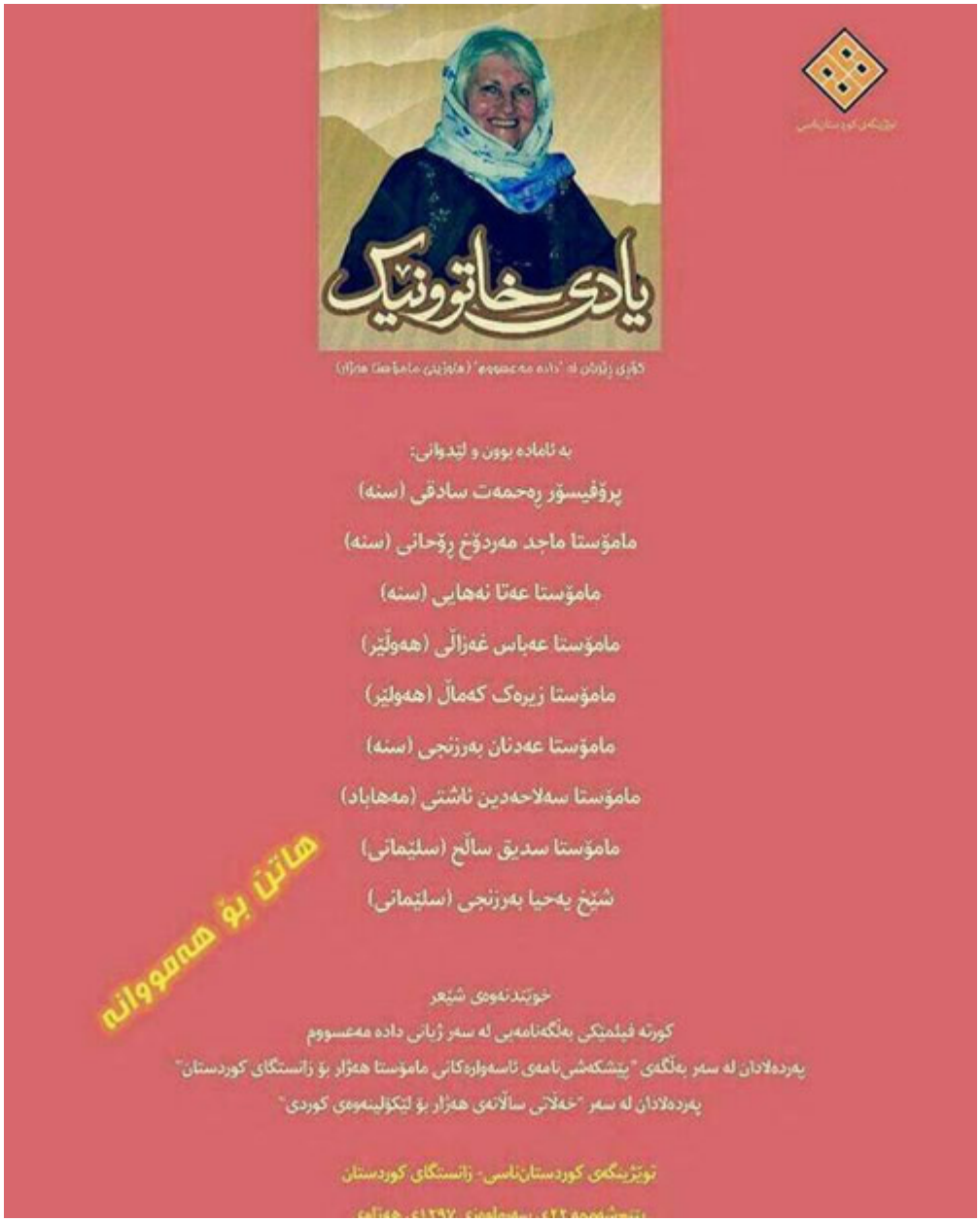
دوهەمین پیشانگای ڕەسم و ئا میری میژوویی کەوش دروس کردن لە کوردستان،24سەرماوەز هە تا30سەرماوەز

هـوـیـن کـنگرـی نـتـوـیـیی زمـانی دایکی
مـهـاباد ۲ی ـشـمـی ۱۳۹۷
ئـنستیتـ فـرهـنگی و فـرکاریی سـما

لە کۆی ئەزموونان لە " دادە مەعسووم" هاوژینی مامۆستا هێژار، تۆژینگەی کوردستان ناسی میوانداری کۆمەڵەک مامۆستا و میوانی ئازیز.

*لەو کاتدا هەریەک لە بەڕێزان:
پرۆفیسەر ڕەحمەت سادقی(سنە)
مامۆستا ماجد مەردۆخ ڕۆحانی(سنە)
مامۆستا عەتا نەهایی (سنە)
مامۆستا عەباس غەزاڵی(هەولێر)
مامۆستا زیرەک کەماڵ(هەولێر)
مامۆستا عەدنان بەرزنجی(سنە)
مامۆستا سەلاحەدین ئاشتی (مەهاباد)
مامۆستا سدیق سالح (سلەمانی)
شێخ یەحیا بەرزنجی (سلەمانی)
لە وتاربێژانی ئەو کاتیادەن.
هەروەها بەشکانی دیکەی کاتکە بریتین لە:

*کورتە فیلمکی بەگنامەیی لە سەر ژیانی دادە مەعسووم
*پەردەلادان لە سەر بەگەی " پشکشی نامەی ئاسوارەکانی ماموستا هەژار بە زانستگای کوردستان"
*پەردەلادان لە سەر " خاتی سانەی هەژار بە لکینەوەی کوردی"
پێنج شەممە 22ی سەرماوەزی 1397ی هەتاوی
کات : 15 تا 18 هەی مەولەوی
*تۆژینگەی کوردستان ناسیی زانستگای کوردستان
-————————

پیکە ری ماموستا قالە مە رە لە یە کیک لە پارکە کانی تاران

ئاکام ... ستەم خامۆش

هێندە ئاڵام خۆش دەوێ
لە یادمە ڕۆژو شەوێ

جارێک خەیاڵم فڕی
ڕێگەی دووری بڕی

گوتم : کام شاخ بڵند
لێم نیشتمانی کورد

ئاکامی لە هەڵکەم
بە چاوانم سەیریکەم

بەم ئاخەی وا بەیداخ
دیارە لە سەر لوتکەی شاخ

شاخکی بەرزو سەرکەش
لەسەریەتی ئاڵای گەش

ستەم خامۆش